

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 123 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 1999. Yrkandena rör vissa övergripande frågor om högskolan och frågor om huvudmannaskap, principer för resurstilldelning, distansutbildning, studenter med funktionshinder, studieorganisation, tillträde till grundutbildningen, studenternas ställning, lärarna i högskolan, vissa lärosäten och orter samt vissa ämnen och yrkesutbildningar.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks av utskottet, i många fall med hänvisning till att riksdagen nyligen har tagit ställning till liknande yrkanden eller till att saken befinner sig under utredning eller bereds i Regeringskansliet.

Reservationer finns från Moderata samlingspartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet.

Motionerna

1999/2000:Ub408 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om var sak på sin plats i högskolevärlden i Skåne.

1999/2000:Ub409 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att omvandla Södertörns och Malmö högskolor till universitet.

1999/2000:Ub410 av Roy Hansson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en utredning bör tillsättas för att finna lämpliga former för meritvärdering av det ideella ledarskapet inom svensk idrott.

1999/2000:Ub412 av Rinaldo Karlsson och Carin Lundberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kunskaper i humaniora och samhällsvetenskap tillförs läkarutbildningen.

1999/2000:Ub417 av Tanja Linderborg m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kunskaper om homo- och bisexualitet skall ingå i läraryrkesutbildningen,

2. att riksdagen begär att regeringen ger Högskoleverket i uppdrag att kartlägga vilken bild av homosexuella som förmedlas till blivande lärare, präster, psykologer, socionomer, läkare, sjuksköterskor, jurister och poliser samt att föreslå lämpliga åtgärder,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kunskaper om homo- och bisexuella bör ingå i yrkesexamina för i motionen nämnda grupper.

1999/2000:Ub418 av Desirée Pethrus Engström m.fl. (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att se över möjligheterna att bygga campus för högskolestudenter i Stockholmsregionen.

1999/2000:Ub420 av Birgitta Sellén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning som ser över behovet samt antalet utbildningsplatser för dramapedagoger.

1999/2000:Ub421 av Erling Wälivaara m.fl. (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om läraernas pedagogiska vidareutveckling och kompetens i högskolan,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om funktionshindrades studiesituation i högskolan,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens och högskolans respektive roller,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högskolans ledning och självförvaltning,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om värdet av varierande utformning av likvärdiga utbildningar,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antagningen till högskolan,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot social snedrekrytering,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om huvudmannaskapet i vårdutbildningen,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om internationalisering,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om validering av utländsk utbildning.

1999/2000:Ub422 av Sonja Fransson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att landets universitet och högskolor före år 2005 bör vara så fysiskt tillgängliga att studenter med rörelsehinder skall kunna studera på samma villkor som alla andra studenter.

1999/2000:Ub424 av Tuve Skånberg (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortlevnad av institutionen för semitiska språk vid Lunds universitet.

1999/2000:Ub426 av Inger René m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskningsresurser till Västsverige.

1999/2000:Ub427 av Lennart Hedquist m.fl. (m, kd, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tilldelningen av nya universitetsplatser och forskningsresurser i ökad utsträckning skall styras av de studerandes förstahandsval av studieort,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den nationella betydelsen av att statliga beslut ej får försvåra för Uppsala att förbli ett internationellt attraktivt kunskapscentrum.

1999/2000:Ub428 av Per-Richard Molén och Birgitta Sellén (m, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en receptarieutbildning knuten till Mitthögskolan i Sundsvall.

1999/2000:Ub430 av Amanda Agestav (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om trafiklärarytbildning i högskolan.

1999/2000:Ub432 av Rune Berglund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tecken-
språksutbildning vid Mitthögskolan.

1999/2000:Ub433 av Lisbeth Staaf-Igelström och Marina Pettersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvidgning av utbildningsplatserna vid Psykologprogrammet vid Karlstads universitet.

1999/2000:Ub434 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen av Karlstads universitet.

1999/2000:Ub435 av Yvonne Andersson och Dan Ericsson (kd) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Linköpings universitet bör byggas ut enligt de utlovade planerna vid bildandet av detsamma.

1999/2000:Ub438 av Kent Olsson och Elizabeth Nyström (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sjöbefälsutbildningen på Tjörn och Donsö.

1999/2000:Ub439 av Göran Norlander m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återupptagande av sjöbefälsutbildning vid Mitthögskolan.

1999/2000:Ub441 av Åke Gustavsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilldelning av forskningsresurser till Internationella Handelshögskolan i Jönköping efter 2000,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilldelning av forskningsresurser till övriga delar av Högskolan i Jönköping.

1999/2000:Ub446 av Peter Pedersen och Murad Artin (v) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts för att belysa förutsättningarna, utvecklingsmöjligheterna och konsekvenserna, i ett brett samhällsperspektiv, vid en förläggning av universitetsprogram till Karlskoga/Degerfors med anknytning till universitetet i Örebro och/eller Karlstad,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att man bör överväga att tilldela berörda universitet extra anslag, om förutsättningar för den i motionen föreslagna utbildningssatsningen i Karlskoga/Degerfors anses föreligga.

1999/2000:Ub447 av Elver Jonsson m.fl. (fp, m, kd, c, mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att föra in de teologiska högskolorna i Stockholm, Uppsala och Örebro i de allmänna ekonomiska villkoren för högskoleutbildningen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättvisa statsbidrag för de nya teologiska högskolorna i Sverige.

1999/2000:Ub448 av Krister Örmfjäder m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om distansutbildning på högskolenivå.

1999/2000:Ub451 av Lennart Kollmats (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av handikapputbildning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flerdisciplinär kompetens,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fasta forskningsresurser.

1999/2000:Ub456 av Ingemar Vänerlöv (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det stora behovet av dels fler utbildade teckenspråklärare, dels fortbildning för samma lärarkategori.

1999/2000:Ub457 av Christina Axelsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inrymma trafiklärarutbildningen inom högskolan.

1999/2000:Ub461 av Birgitta Sellén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning av fler teckenspråkstolkare i Härnösand samt om utbildning av teckenspråkslärare vid Mitthögskolan.

1999/2000:Ub462 av Anders Berglöv m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen av Mälardalens högskola.

1999/2000:Ub463 av Sonja Fransson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skyndsamt utreda förslag till en 3-årig gemensam högskoleutbildning för tandsköterskor och tandhygienister.

1999/2000:Ub465 av Sonja Fransson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förändra resurstilldelningssystemet för universitet och högskolor.

1999/2000:Ub466 av Christina Nenes och Ingvar Johnsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärarutbildning i teckenspråk vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla.

1999/2000:Ub470 av Bengt Niska och Kristina Zakrisson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att etablera en rymdhögskola i Kiruna.

1999/2000:Ub471 av Morgan Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försök med högskoleprov anpassade för dyslektiker, samt om antalet provtillfällen per år.

1999/2000:Ub474 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att fler spetsutbildningar skall skapas för att möta samhällets behov.

1999/2000:Ub475 av Ulla-Britt Hagström och Rosita Runegrund (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning om dramapedagogutbildningens omfattning i förhållande till efterfrågan.

1999/2000:Ub476 av Bengt Niska och Lennart Klockare (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förändra tillvägagångssättet vid fördelning av utbildningsplatserna så att strategiska utbildningar till områden som är särskilt utsatta vad gäller befolknings- och näringslivsutveckling säkerställs,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de s.k. merkostnaderna för de distribuerade/ortsförlagda utbildningarna beaktas i sin helhet.

1999/2000:Ub477 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högre utbildning på distans.

1999/2000:Ub478 av Kenneth Johansson m.fl. (c, s, kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om distansutbildning för hela landet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studiecenter,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att NITUS och Siljansutbildarna erbjuds möjlighet att erhålla egna behovsstyrda resurser som villkoras till att upphandla utbildningsplatser av högskolor och universitet,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurser för drift av kommunala studiecenter.

1999/2000:Ub480 av Monica Öhman m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att starta en universitetsutbildning specialinriktad mot fordonsteknik/fordonstestning.

1999/2000:Ub483 av Nikos Papadopoulos m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en kommitté för att följa upp den storstadspolitiska propositionen,
2. att riksdagen beslutar att den nya högskolan skall etableras i Tensta på Järvafältet i Stockholm.

1999/2000:Ub485 av Carina Moberg och Christina Axelsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utveckla högskolan på Södertörn till universitet.

1999/2000:Ub488 av Tasso Stafilidis och Willy Söderdahl (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge dramapedagogutbildningen högskolestatus,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att göra utbildningarna treåriga med examensrätt,
3. att riksdagen – om yrkande 1 avslås – hos regeringen begär att den tillsätter en utredning om att förändra dramapedagogutbildningen till en utbildning med högskolestatus i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Ub495 av Agneta Brendt m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om distansutbildning på högskolenivå.

1999/2000:Ub496 av Helena Frisk och Laila Bäck (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av särskild utbildning i entreprenörskap inom vård- och omsorgsutbildningarna.

1999/2000:Ub498 av Marianne Samuelsson (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en utredning om ytterligare platser till Högskolan i Jönköping.

1999/2000:Ub499 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad rekrytering av högskolelärare,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppdrag till Högskoleverket angående doktorsprogram för icke disputerade lärare,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om obligatorisk pedagogisk utbildning för högskolelärare,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkt högskoledidaktisk forskning,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppdrag till Högskoleverket angående att utveckla undervisnings- och examinationsformer,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en distanshögskola,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utbyggnad av digital infrastruktur,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett resurstilldelningssystem för distansutbildning,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett ekvivaleringssystem,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning för akademiker med invandrarbakgrund,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studenters möjlighet att delta i arbetsmiljöarbete,

36. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffandet av kårobligatoriet,

39. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppdragsutbildning ej bör vara poänggivande,

40. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en obligatorisk vetenskaplig introduktionskurs till högre utbildning,

41. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stödja utvecklingen av arbetslivscenter.

1999/2000:Ub804 av Inga Berggren och Inger René (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att inrätta ett nationellt centrum för hemkunskap.

1999/2000:Ub805 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att införa lärarutbildning med inriktning mot vuxna.

1999/2000:Ub806 av Catharina Hagen (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antagningssystemet till högskola och universitet,

3. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om ett nytt urvalssystem för antagning till högskola och universitet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Ub808 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om IT i lärarutbildningen.

1999/2000:Ub810 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en förnyad lärarutbildning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av praktik i lärarutbildningen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inrätta professurer i didaktik vid lärarhögskolorna.

1999/2000:Ub813 av Agne Hansson (c) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högskoleutbildning i Hultsfred-Vimmerby och Västervik.

1999/2000:Ub814 av Ulf Nilsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om viktiga faktorer för en god studie- och forskningsmiljö,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en strategi för att trygga lärarförsörjningen vid högskolor och universitet,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att dela in högskole- och universitetsåret i tre terminer,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fler fristående högskolor,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att högskolor och universitet på vissa utbildningar skall få utforma lokala antagningskriterier,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffandet av kårobligatoriet,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att alla studenter som studerar utomlands vid hemkomsten skall få ett skriftligt intyg om hur utlandsstudierna översätts,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att fler studenter studerar utomlands,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att fler utländska studenter rekryteras till svenska universitet och högskolor,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att högskolor skall främtas ansvaret för utbildningar på gymnasienivå.

1999/2000:Sk692 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om genomförande av digital distansutbildning av högsta internationella klass,

34. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fler fria universitet och högskolor.

1999/2000:Sf615 av Ana Maria Narti (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en mångfald av språkkurser och kompletterande yrkeskurser på hög nivå och om studiecheckar.

1999/2000:So327 av Kenneth Johansson m.fl. (c) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillgänglighet till högre utbildning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om formerna för högskoleprovet.

1999/2000:So488 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handikappanpassning av högskolor och universitet.

1999/2000:Kr313 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dramapedagogernas utbildningssituation,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dansutbildningen.

1999/2000:T244 av Dan Ericsson och Yvonne Andersson (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en särskild Östersjöakademi i anslutning till Campus Norrköping som är en del av Universitetet i Linköping.

1999/2000:T717 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om examination av fler civilingenjörer med inriktning mot IT,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om digital distansutbildning av högsta internationella klass,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en möjlighet för Kungliga Tekniska högskolan att omvandlas till stiftelse.

1999/2000:MJ546 av Inger Davidson (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att högskolor och universitet skall vara skyldiga att erbjuda alternativ till djurförsök,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studenters rätt att slippa utföra djurförsök.

1999/2000:N214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om borttagande av tvånget på mantalsskrivning på högskoleorten,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentraliserad utbildning.

1999/2000:N388 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionala högskolor,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om distansutbildning.

1999/2000:A230 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utländska examina och kompletterande högre utbildning.

Inledning

Under allmänna motionstiden 1999 väcktes – utöver budgetmotioner – ett stort antal motioner om olika frågor som rör högskoleväsendet. Utskottet behandlade i betänkande 1999/2000:UbU9 sådana yrkanden som gäller forskning och forskarutbildning. I detta betänkande behandlas övriga yrkanden – sammanlagt drygt 120 – om olika högskolefrågor.

Först tas några yrkanden i övergripande frågor upp. Därefter i tur och ordning yrkanden som gäller frågor om huvudmannaskap, om principer för resurstilldelning, om distansutbildning, om studenter med funktionshinder, om utbildningssituationen för invandrade akademiker, om studieorganisationen, om tillträde till högskolan, om studenternas ställning, om lärarna i högskolan samt slutligen yrkanden som gäller vissa lärosäten och orter samt vissa ämnen och yrkesutbildningar.

Många av yrkandena har behandlats även vid tidigare riksmöten.

I de fall då sakfrågor som tas upp i motionerna befinner sig under utredning eller under beredning i Regeringskansliet anser utskottet att riksdagen bör avstå från att nu ta ställning i sak.

Övergripande frågor

Kristdemokraterna begär i motion 1999/2000:Ub421 ett tillkännagivande av riksdagen om *högskolans ledning och självförvaltning* (yrk. 7). De anser att högskolans forskare, lärare och studenter skall ha ett avgörande inflytande och ansvar och att därför ordföranden i högskolestyrelsen skall utses av högskolan själv och inte av regeringen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Samma yrkande avslogs av riksdagen vid förra riksmötet (bet. 1998/99:UbU7 s. 16). Liksom då hänvisar utskottet till att inga nya argument har framförts sedan riksdagen avslog motsvarande yrkande i samband med beslutet om högskolans ledning, lärare och organisation (prop. 1996/97:141, bet. 1997/98:UbU3, rskr. 12).

Regeringen har nyligen tillkallat en särskild utredare för att utvärdera och analysera såväl rektorns som styrelsens roll och ställning vid statliga universitet och högskolor (dir. 2000:18). Uppdraget skall redovisas senast den 15 oktober 2000. Högskoleverket har också inlett ett projekt för att utvärdera styrelseformen. Regeringens utredare och Högskoleverket samarbetar i detta arbete.

I samma motion föreslår Kristdemokraterna ett tillkännagivande om åtgärder mot *sociala snedrekrytering till högre utbildning* (yrk. 12). Enligt motionärerna visar undersökningar att den sociala snedrekryteringen ökat på senare år. De anser att det är i grundskolan man effektivast kan öka förutsättningarna för en ökad rekrytering till högskolan av studenter från hem med svag studie-tradition. Att öka antalet högskoleplatser är också ett sätt, men det förutsätter att kvaliteten på utbildningen bibehålls. Motionärerna hävdar också att det nuvarande studiestödet bidrar till den sociala snedrekryteringen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Motsvarande yrkande behandlades av riksdagen vid förra riksmötet, och utskottet hänvisar till det som anfördes då (bet. 1998/99:UbU7 s. 16 f.). Vidare har riksdagen tidigare under detta riksmöte fattat beslut om en reform av studiestödssystemet, som bl.a. innebär att bidragsdelen i studiemedlen höjs (prop. 1999/2000:10, bet. UbU7, rskr. 96). Därmed minskas skuldsättningen, som erfarenhetsmässigt kan vara ett hinder framför allt för studenter från hem med svag studietradition när det gäller att börja högre studier. Regeringen har sedermera aviserat att en proposition om rekryteringen till högskolan beräknas bli framlagd för riksdagen under senare delen av detta år. Arbetet är inriktat på att minska den sociala, etniska, könsbetingade och regionala snedrekryteringen.

Kristdemokraterna framför i motion 1999/2000:Ub421 också synpunkter på *inriktningen av insatser för internationalisering* (yrk. 18). De anser att EU:s insatser på utbildningsområdet bör begränsas till att främja rörlighet och utbyte och inte skall syfta till att harmonisera utbildningssystemen. Kontaktnäten med de öst- och centraleuropeiska länderna bör enligt motionärerna utvecklas och utbytesprogram med länder utanför Europa främjas.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

I sak har utskottet ingen annan uppfattning än motionärerna. Den begränsning av EU:s uppdrag på utbildningsområdet som motionärerna vill ha finns fastslagen i artiklarna 149 och 150 i Romfördraget (se prop. 1997/98:58 s. 511 f.). Av svenska studenter som läste utomlands på grundläggande nivå läsåret 1998/99 med studiemedel studerade knappt 34 % i länder utanför Europa, därav det övervägande flertalet i USA. Sedan ett par år pågår planering för ett nytt utbytesprogram för lärare och studenter på högskolans grundnivå. Programmet, som har arbetsnamnet Linnaeus, syftar till att stärka samarbetet med universitet i länder utanför OECD-området och därmed öka de globala kontakterna inom högskolevärlden. Enligt vad utskottet erfarit räknar Utbildningsdepartementet med att Linnaeus skall kunna starta under år 2000. I mars detta år samlades utbildningsministrarna från länderna kring Östersjön, däribland ministrarna från Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland, i Stockholm för att diskutera hur man skall kunna utveckla och förverkliga en Agenda 21 för utbildning för Östersjöregionen. Statsråden i det svenska utbildningsdepartementet hade inbjudit till mötet.

Centerpartiet vill enligt motion 1999/2000:Ub499 att regeringen skall *uppdra till Högskoleverket att dokumentera den utveckling av undervisnings- och examinationsformer* som sker vid olika lärosäten, så att kunskaper och erfarenheter sprids till alla högskolor i landet (yrk. 9).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Motsvarande yrkande avslogs av riksdagen vid förra riksmötet (bet. 1998/99:UbU7 s. 34) med hänvisning till det uppdrag Högskoleverket redan har enligt instruktionen för verket. Regeringen har nyligen tillkallat en särskild utredare för att kartlägga och analysera den pedagogiska utvecklingen och det pedagogiska förnyelsearbetet i högskolan (dir. 2000:24). Uppdraget skall redovisas senast den 15 februari 2001.

Folkpartiet föreslår i motion 1999/2000:Ub814 ett tillkännagivande om *viktiga faktorer för en god studie- och forskningsmiljö* (yrk. 1). Sådana faktorer är enligt motionärerna disputerade lärare, viss kritisk massa av forskare vid ett lärosäte, rikt utbud av seminarier och presentationer av forskningsresultat.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Det råder inga delade meningar om att de faktorer som motionärerna nämner är betydelsefulla. Det är inte minst därför som statsmakterna har gått in för att öka antalet examinerade i forskarutbildningen, att ge forskningsresurser till alla högskolor och att öka antalet studieplatser bl.a. vid de små lärosätena.

I motion 1999/2000:N388 (mp) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om betydelsen av *regionala högskolor* (yrk. 9). Motionärerna pekar på att en högskola i hemregionen gör högskoleutbildning mer tillgänglig för stora sociala grupper som hittills varit underrepresenterade, något som betyder mycket både för individen och för regionen. Inriktningen av utbildningar och forskning kan ske med hänsyn till de behov som regionen har.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandet, eftersom regeringens agerande redan i dag grundar sig på samma bedömning av betydelsen av högskolornas lokalisering till olika regioner som den motionärerna för fram.

Huvudmannaskap

Enligt Kristdemokraterna i motion 1999/2000:Ub421 bör det samlade *huvudmannaskapet för vårdutbildningarna* överföras till staten senast år 2001 (yrk. 14). Motionärerna ansluter sig därmed till ett förslag från Vårdkommissionen i betänkandet *Den ljusnande framtid är vård* (Ds 1999:44).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

I dag är de landstingskommunala vårdhögskolor som tidigare anordnade de medellånga vårdutbildningarna inom högskolan infogade i statliga högskolor. Endast Hälsohögskolan i Jönköping utgör ett undantag, som sammanhänger med att det i Jönköping inte finns någon statlig högskola. Utbildningen anordnas alltså (med undantag för Jönköping) av statliga högskolor, samtidigt som det fortfarande är respektive landsting som beställer och finansierar utbildningen. Finansieringen sker dels med statsbidrag som utbetalas till landstingen från anslag inom utgiftsområde 16, dels med landstingens skatteintäkter. Regeringen aviserade i den senaste budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 106) sin avsikt att inleda diskussioner med landstingen för att klargöra under vilka förutsättningar det samlade huvudmannaskapet för de här aktuella vårdutbildningarna kan överföras till staten. Utskottet har erfarit att en första sammankomst för sådana diskussioner mellan staten och landstingen ägde rum i början av april månad.

Frågan om huvudmannaskapet för de medellånga vårdutbildningarna har varit föremål för diskussion under lång tid. Förslag om att förstatliga dessa utbildningar framfördes redan år 1981 i Huvudmannaskapskommitténs betänkande *Enhetligt huvudmannaskap för högskolan – Förstatligande av de medellånga vårdutbildningarna* (SOU 1981:9). Regeringen tog fasta på kommitténs uppfattning att frågan om statligt eller kommunalt huvudmannas-

skap inte spelade någon avgörande roll för möjligheterna att vidareutveckla och förbättra utbildningen, och konstaterade att det av statsfinansiella skäl inte var möjligt att genomföra kommitténs förslag (prop. 1981/82:89). Utbildningsutskottet ansåg att principiella skäl talade för ett statligt huvudmannaskap, men att de statsfinansiella skälen talade emot. Riksdagen lade propositionen i denna del till handlingarna (bet. UbU 1981/82:20, rskr. 248). Utskottet har därefter flera gånger gjort samma ställningstagande (bet. 1988/89:UbU5 och 1989/90:UbU21). Vid 1990/91 års riksmöte ansåg dock riksdagen att huvudmannaskapsfrågan åter borde utredas (bet. 1990/91:UbU12, rskr. 355). Den utredning som därefter tillsattes skulle enligt direktiven i första hand fokuseras på de ekonomiska aspekterna (dir. 1992:43). I sitt betänkande *Vårdhögskolor – Kvalitet, utveckling, huvudmannaskap* (SOU 1993:12) redovisade den särskilda utredaren tre olika modeller för att helt eller delvis överföra vårdutbildningarna till statligt huvudmannaskap. Regeringen föreslog därefter riksdagen att utrymme skulle skapas för alternativa samarbets- och huvudmannaskapsformer, vilket riksdagen godkände (prop. 1993/94:177, bet. UbU13, rskr. 400). Samtliga lösningar förutsatte enligt regeringen kostnadsneutralitet för staten och landstingen, vilket i förekommande fall skulle regleras genom avtal mellan staten och berörda landsting. Den ordning som för närvarande gäller är resultatet av att sådana avtal har slutits.

Moderata samlingspartiet och Folkpartiet begär tillkännagivanden om fler *fristående universitet och högskolor*. Enligt Moderaternas motion 1999/2000:Sk692 bör fler universitet och högskolor ges möjlighet att frigöra sig från staten, och som ett första steg bör Kungl. Tekniska högskolan (KTH) få övergå i privaträttslig form under samma förutsättningar som Chalmers tekniska högskola (yrk. 34). Samma förslag beträffande KTH framförs i Moderaternas motion 1999/2000:T717 (yrk. 9). I Folkpartiets motion 1999/2000:Ub814 sägs att med fler fristående högskolor nås en sundare konkurrens inom utbildningssektorn (yrk. 8).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Riksdagen har tidigare avslagit motsvarande yrkanden, senast vid förra riksmötet (bet. 1998/99:UbU7 s. 14). Inga nya argument förs fram i motionerna. Utskottet vill än en gång påminna om att privatiseringen av Chalmers tekniska högskola skedde genom att den stiftelse som bildades tillfördes ett stort kapital från de avvecklade löntagarfonderna. Något förslag om hur kapital skall tillföras vid en ombildning av KTH till stiftelse läggs inte fram i motionerna.

Principer för resurstilldelning

Regeringen gav i september 1999 en särskild utredare i uppdrag att utreda vissa frågor om högskolans styrning. Utgångspunkten för utredningsuppdraget är att det nuvarande mål- och resultatstyrda resurstilldelnings- och styrsystemet för grundutbildningen i sina grunddrag skall ligga fast (dir. 1999:70). Utredaren skall analysera möjligheterna för en vidareutveckling av nuva-

rande system och föreslå förbättringar av systemet. Uppdraget skall enligt regeringens beslut redovisas senast den 1 oktober 2000.

I motion 1999/2000:Ub427 (m, kd, fp) föreslås ett tillkännagivande om att *tilldelningen av nya resurser* för forskning och utbildningsplatser i ökad utsträckning skall *styras av de studerandes val* (yrk. 1). Motionärerna anser att resurstilldelningen till Uppsala universitet är uppseendeväckande låg mot bakgrund av att så många studenter söker till Uppsala i första hand.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Riksdagen bör enligt utskottets mening avvakta den nyss nämnda utredningen. Liknande yrkanden har nyligen avslagits av riksdagen (bet. 1999/2000:UbU12, rskr. 180).

I ett flertal motioner förs fram förslag om *förändringar av resurstilldelningssystemet för att främja decentraliserad utbildning och distansutbildning*.

Centerpartiet vill att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur resurstilldelningssystemet skall kunna ta hänsyn till den lägre genomströmningen som är vanlig inom distansutbildning, samtidigt som utbildningskvaliteten bevaras (mot. 1999/2000:Ub499 yrk. 13). Vidare anser Centerpartiet enligt motion 1999/2000:N214 att resurstilldelningssystemet bör ändras så att det ökar tillgången på distansutbildningsplatser samt att högskolan bör ges i uppdrag att anordna utlokaliserad utbildning i utsatta kommuner, antingen med finansiering i särskild ordning eller med öronmärkta resurser (yrk. 13). Förslag om uppdrag till Högskolan i Kalmar och Linköpings universitet att anordna högskoleutbildning i Hultsfred-Vimmerby och Västervik förs fram i motion 1999/2000:Ub813 (c). Även denne motionär anser att detta skall finansieras antingen med öronmärkta pengar eller i särskild ordning (yrk. 5).

Motion 1999/2000:Ub476 (s) tar upp svårigheterna att få till stånd decentraliserad högskoleutbildning på orter med vikande befolkningsutveckling och därmed problem i näringslivsutvecklingen. Universiteten och högskolorna tillgodoser inte dessa orters behov, under hänvisning bl.a. till att det s.k. takbeloppet sätter gräns för vad de kan åta sig. De tar därmed enligt motionärerna inte sitt regionalpolitiska ansvar. Tillvägagångssättet vid fördelning av utbildningsplatserna bör förändras så att strategiska utbildningar säkerställs till områden som är särskilt utsatta vad gäller befolknings- och näringslivsutveckling (yrk. 1). Motionärerna vill också att merkostnaderna för förläggning av utbildningar utanför högskoleorterna beaktas i sin helhet (yrk. 2).

I motion 1999/2000:Ub477 (s) påtalas att det saknas incitament för universitet och högskolor att anordna distansutbildning. Sådan utbildning är mindre lönsam för lärosätena än reguljär utbildning på högskoleorten, bl.a. med hänsyn till den vanligen lägre genomströmningen. I motionen föreslås en översyn av nuvarande ersättningssystem i syfte att stimulera utbudet av distansutbildning. Enligt motion 1999/2000:Ub495 (s) är examinationsgraden lika hög vid distansstudier som vid traditionella högskolestudier, men kommunerna har ändå svårt att få gehör för sina önskemål om utbildningar baserade på behoven i respektive region. Motionärerna anser att det behövs incitament för lärosätena att satsa på distansutbildningar som det finns önskemål om i olika regioner.

Motion 1999/2000:Ub478 (c, s, kd) pläderar också för incitament för högskolorna att erbjuda efterfrågestyrd högskoleutbildning vid lokala studiecenter. Enligt motionärerna bör resurser för upphandling av högskoleplatser tilldelas lokala studiecenter, som i samarbete med högskolor och universitet skall anordna distansutbildning (yrk. 2). Det kommunala utbildningsbolaget Siljansutbildarna AB och det nationella nätverket NITUS, som Siljansutbildarna är anslutna till, bör enligt motionärerna erbjudas möjlighet att få egna resurser till högskoleutbildning, villkorade till att de upphandlar utbildningsplatser av högskolor och universitet (yrk. 3). Det bör vidare övervägas att reservera statliga resurser för driften av lokala kommunala studiecenter för att säkra deras fortsatta existens (yrk. 4).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår samtliga nu refererade yrkanden med hänvisning till att utredning om högskolans styrning nu pågår.

Avvägning mellan utbildning förlagd till lärosätets campus och distansutbildning nämns i direktiven till utredaren, som bl.a. skall uppmärksamma problem med att anordna utbildning på deltid och distansutbildning.

Utskottet ser mycket positivt på de lokala studiecenter eller lärcentrum som nu finns på många håll i landet och som fungerar som kompetenscentrum inom respektive bygd. I flera län har sådana centrum också fått och får stöd från EU:s strukturfonder. Det är värdefullt att universiteten och högskolorna kan samarbeta med dessa centrum för att nå ut med högskoleutbildning.

Statsbidragen till de fristående teologiska högskolorna i Uppsala, Örebro och Stockholm är enligt motion 1999/2000:Ub447 (fp, m, kd, c, mp) underdimensionerade. Exempelvis har Teologiska högskolan i Stockholm inte erhållit lokalkostnadsstöd enligt gängse regler för högskolor och universitet. Det är högst orimligt att staten förutsätter att allmänna och öppna högskolor skall finansieras med medel som till allra största delen utgörs av frivilliga bidrag från huvudmännens organisationer, deras medlemmar och sympatisörer, heter det i motionen. Det rimliga vore enligt motionärerna att dessa bidrag låg i nivå med det stöd som utgår till studieplatser vid övriga högskolor (yrk. 1). I nästa statsbudget bör full rättvisa beträffande statsbidragen uppnås (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

I oktober 1993 träffade regeringen avtal med Teologiska högskolan i Stockholm, Örebromissionen och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen om statsbidrag till den verksamhet vid respektive huvudmans teologiska seminarium för vilken examensrätt beviljats. I avtalet bestämdes ett belopp per helårsstudent och ett belopp per helårsprestation. Dessa belopp överensstämde med dem som gällde för humanistiskt, teologiskt, juridiskt och samhällsvetenskapligt utbildningsområde inom de statliga högskolorna. Avtalen angav också ett takbelopp – ett maximalt statsbidrag – för var och en av huvudmännen. I avtalen finns också en bestämmelse om att omräkning av bidragen skall ske enligt samma principer som gäller för universitet och högskolor med statlig huvudman.

Vid den tidpunkt då dessa avtal träffades ingick inte lokalkostnader i ersättningsbeloppen per helårsstudent och helårsprestation vid de statliga läro-

sätena. I stället anvisades medel för detta under ett särskilt anslag till lokalkostnader. Budgetåret 1994/95 flyttades lokalkostnaderna in i ersättningsbeloppen för helårsstudenter, och det särskilda anslaget till lokalkostnader avskaffades (prop. 1993/94:100 bil. 9, bet. UbU8, rskr. 287). Denna omräkning av ersättningen för helårsstudenter (studentpengen) beaktades inte vid omräkning av ersättningsbeloppen till de frikyrkliga högskolorna, eftersom lokalkostnader inte ingått i det som avtalats angående statsbidragen till dessa.

Inför budgetåret 2000 tilldelades de tre berörda frikyrkliga högskolorna ytterligare platser. För dessa har regeringen beräknat statsbidrag efter samma prislista som för de statliga lärosätena, alltså inklusive lokalkostnader.

De frikyrkliga högskolorna har i olika skrivelser till regeringen begärt att lokalkostnader skall läggas in i ersättningsbeloppen även för den utbildning som omfattas av avtalen från år 1993. Avtalen gällde till den 30 juni 1998. Eftersom ingen av parterna sagt upp avtalen – vilket skulle ha skett två år i förväg – förlängdes de då med ytterligare fem år, och gäller alltså nu fram till 30 juni 2003.

Enligt motion 1999/2000:Ub465 (s) bör resurstilldelningssystemet för universitet och högskolor förändras så att det blir en *koppling mellan grundutbildningens omfattning och forskningsresursernas storlek* vid ett lärosäte. Högskolelagens bestämmelse om ett nära samband mellan forskning och utbildning bör få genomslag på så sätt att en viss del av anslagen för forskning knyts till tilldelningen av medel till grundutbildning. Den totala kostnadsökning som skulle uppkomma, om miniminivån på forskningsanslagen sattes till 8 eller 10 % av anslagen till grundutbildning, är enligt motionärerna mycket liten.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Riksdagen bör enligt utskottets mening inte ta ställning för några förändringar av resurstilldelnings- och styrsystemet i högskolan förrän den nyss nämnda utredningen har genomförts och regeringen har lagt fram förslag i frågan.

Distansutbildning

I fyra motioner föreslås tillkännagivanden om vikten av *utbyggnad av distansutbildningen*.

Moderata samlingspartiet framhåller i motionerna 1999/2000:Sk692 (yrk. 33) och 1999/2000:T717 (yrk. 8) att Sverige har unika möjligheter att ligga i framkant när det gäller digital distansutbildning av högsta internationella klass. Ett strategiskt mål bör vara att ett eller flera lärosäten skall kunna genomföra sådan utbildning.

I motion 1999/2000:Ub478 (c, s, kd) föreslås ett tillkännagivande om vikten av att distansutbildningen snabbt byggs ut och görs tillgänglig i hela landet (yrk. 1). Enligt motion 1999/2000:Ub448 (s) bör mer av högskolans resurser i framtiden gå till distansutbildning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att distansutbildning är ett viktigt instrument för att skapa möjlighet till studier, framför allt för dem som

bor på stort avstånd från universitets- och högskoleorter. Regeringen har också tydligt visat sin vilja att främja utbildning, bl.a. genom tillskapandet av en särskild distansutbildningsmyndighet för att främja utvecklingen och användningen av IT-stödd distansutbildning, genom markeringar i utbildningsuppdragen till universitet och högskolor och genom att avsätta medel motsvarande 700 helårsplatser fr.o.m höstterminen år 2000, vilka Distansutbildningsmyndigheten får disponera för att möta oförutsedda utbildningsbehov. I propositionen *Ett informationssamhälle för alla*, som nu är under behandling i riksdagen, har regeringen meddelat att den avser att återkomma till frågan om utveckling av distansutbildningen (prop. 1999/2000:86 s. 60). Något tillkännagivande enligt motionsyrkandena är därför inte behövligt.

Centerpartiet föreslår i motion 1999/2000:Ub499 att *Distansutbildningsmyndigheten* skall få ett bredare mandat och *status* som en egen högskola (yrk. 11). En sådan högskola skulle köpa sina kurser från andra lärosäten i Sverige och utomlands.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

En sådan förändring av Distansutbildningsmyndighetens ställning skulle innebära en väsentlig ändring av styrsystemet inom högskoleväsendet. Riksdagen bör inte ta ställning i sådana frågor förrän utredningsarbetet om högskolans styrning har slutförts och regeringen har lagt fram förslag till riksdagen.

I motion 1999/2000:N388 (mp) föreslås ett tillkännagivande om att högskolan i varje region själv skall ta *ansvaret för utbildningen av distansutbildning* i sin region (yrk. 10).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Föreskriften i högskolelagen (1992:1434, 1 kap. 2 §) att högskolorna skall samverka med det omgivande samhället innebär att utbildningsbehoven i den region där en högskola är belägen inte bör ignoreras av denna högskola. Den kan däremot inte tolkas som att den högskolan själv skulle ha ansvar för att tillgodose alla sådana behov. Enligt utskottets uppfattning skall samtliga universitet och högskolor ses som resurser för hela landet. En av fördelarna med att IT-numera kan användas på bred front för att förmedla distansutbildning är att olika högskolors profilutbildningar kan komma människor till del även i andra delar av landet än där respektive högskola är belägen.

Centerpartiet begär i motion 1999/2000:Ub499 ett tillkännagivande om att en snabb *utbyggnad av den digitala infrastrukturen* bör prioriteras, eftersom elektroniska kommunikationsmöjligheter till rimliga priser är en avgörande förutsättning för distansstudier (yrk. 12).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Regeringens proposition *Ett informationssamhälle för alla* har nyligen lagts fram för riksdagen (prop. 1999/2000:86). Där tas bl.a. frågan om ett nationellt IT-infrastrukturprogram upp. Riksdagen bör avvakta behandlingen av denna proposition.

FN:s standardregler om funktionshindrade personers rätt till delaktighet och jämlikhet tillkom på svenskt initiativ och antogs av generalförsamlingen år 1993. De utgår från perspektivet att personer med funktionshinder är medborgare med lika rättigheter och skyldigheter som andra medborgare. Detta är också utskottets utgångspunkt när det gäller den högre utbildningen, som detta betänkande handlar om.

Funktionshindrades studiesituation i högskolan tas upp i fyra motioner.

Kristdemokraterna, som vill att arbetet med att bryta den sociala snedrekryteringen till högskolan skall fortsätta, anser det särskilt viktigt att de funktionshindrades studiesituation lyfts fram, ses över och förbättras (mot. 1999/2000:Ub421 yrk. 4). Samma parti föreslår i motion 1999/2000:So488 ett tillkännagivande om handikappanpassning av högskolor och universitet (yrk. 6). Den enskildes intresse och kompetens skall styra valet av utbildning, inte lokalernas standard, heter det i motionen.

Centerpartiet föreslår i motion 1999/2000:So327 ett tillkännagivande om tillgänglighet till högre utbildning (yrk. 5). Det är angeläget att bevaka, följa upp och utvärdera de funktionshindrades studiesituation, anser motionärerna. De hävdar att ansvaret åvilar hela samhället, men ytterst staten, kommunerna och landstingen.

I motion 1999/2000:Ub422 (s) skriver motionären att landets universitet och högskolor före år 2005 bör vara så fysiskt tillgängliga att studenter med rörelsehinder kan studera på samma villkor som alla andra studenter (yrk. 1).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

När det gäller att den enskildes intresse och kompetens, inte lokalernas standard, skall styra valet av utbildning, har utskottet samma uppfattning som motionärerna. Högskoleverket redovisade i januari i år till regeringen sitt uppdrag att undersöka situationen för studenter med funktionshinder vid universitet och högskolor (*Högskolestudier och funktionshinder*, Högskoleverkets rapportserie 2000:4R). I rapporten lägger verket fram ett antal förslag när det gäller resurstilldelning och gränsdragningsfrågor. En proposition om en nationell handlingsplan för handikappolitiken har nyligen lagts fram för riksdagen (prop. 1999/2000:79). I propositionen (s. 110) meddelar regeringen sin avsikt att återkomma med eventuella förslag till åtgärder med anledning av verkets rapport.

I Centerpartiets motion 1999/2000:So327 föreslås också att formerna för *högskoleprovet* skall ses över, så att eventuella hinder för funktionshindrade undanröjs (yrk. 6). Motion 1999/2000:Ub471 (s) tar upp behovet av högskoleprov som är anpassade till dyslektiker. Motionären anser att sådana högskoleprov bör anordnas vid lika många tillfällen som de ordinarie högskoleproven.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Ett identiskt yrkande från Centerpartiet avslogs vid förra riksmötet (bet. 1998/99:UbU7 s. 45). Efter en period av försöksverksamhet har Högskole-

verket numera beslutat att fr.o.m. hösten 1999 erbjuda gravt synskadade möjlighet att genomföra högskoleprovet med hjälp av punktskrift eller kassetbandspelare. Synsvaga studenter kan få provet uppförstorat. För personer med andra funktionshinder vidtar den lokala provanordnaren – ett universitet eller en högskola – lämpliga åtgärder från fall till fall för att möjliggöra deras genomförande av provet. Så har skett under många år. Den tidigare försöksverksamheten med att låta dyslektiker genomföra högskoleprovet med multimedieteknik bedömdes inte så framgångsrik att verket vill fortsätta med detta. I stället kommer nu på försök dyslektiker att få genomföra det ordinarie högskoleprovet, men med förlängd provtid. Antalet provtillfällen blir detsamma som för övriga deltagare. Yrkandet i den socialdemokratiska motionen är därmed tillgodosett.

Invandrare

Lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund antogs hösten 1997 som ett av målen för integrationspolitiken (prop. 1997/98:16, bet. SfU6, rskr. 68). Riksdagen godkände samtidigt regeringens förslag att det integrationspolitiska arbetet särskilt skall inriktas på bl.a. att ge förutsättningar till individens egen försörjning och delaktighet i samhället. Med lika rättigheter följer också lika skyldigheter.

I november 1999 tillkallade regeringen en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till åtgärder inom högskolan för att öka mångfalden med avseende på social och etnisk bakgrund bland studenter och lärare (dir. 1999:79). Utredaren skall ge förslag till åtgärder bl.a. för att förbättra nya studerandegrupperns förutsättningar att hävda sig i arbetslivet, ge exempel på hur mångfalden kan utnyttjas som kvalitetshöjande faktor och föreslå åtgärder för att högskolan i ökad utsträckning skall kunna ge kompletterande utbildning till invandrare med utländsk högskoleutbildning för att underlätta deras inträde i arbetslivet. I januari 2000 redovisade utredaren sina förslag på den sistnämnda punkten till regeringen.

Utskottet har erfarit att regeringen avser att återkomma till utredarens förslag i en proposition under hösten detta år.

Fyra motioner tar upp behovet av *åtgärder för att ta till vara invandrade akademikers kompetens*.

I Kristdemokraternas motion 1999/2000:Ub421 föreslås ett tillkännagivande om att invandrare med akademisk eller annan kvalificerad utbildning bör få sin utbildning validerad och erbjudas kompletterande utbildning i speciella kurser i svensk yrkesterminologi (yrk. 19).

Centerpartiet pläderar i motion 1999/2000:Ub499 också för validering och kompletterande utbildning, inklusive kvalificerad språkundervisning i svenska och fackspråk (yrk. 15).

Folkpartiet, som i motion 1999/2000:A230 framför liknande synpunkter, pekar särskilt på att den kompletterande utbildning som krävs inte får vara orimligt lång (yrk. 3). I motion 1999/2000:Sf615 (fp) pekar motionären särskilt på behovet av en mångfald av språkkurser och kompletterande yr-

keskurser på hög nivå. Hon anser också att studiecheckar skulle vara ett sätt att skapa kvalitetsdrivande konkurrens (yrk. 2).

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandena med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete på området.

I den ekonomiska vårpropositionen föreslår regeringen ett antal åtgärder för att öka arbetskraftsdeltagandet bland invandrare. Till dessa hör att kompletterande utbildning för personer med utländsk högskoleutbildning inom läraryrken och teknik/naturvetenskap skall genomföras inom ramen för arbetsmarknadspolitik (prop. 1999/2000:100 s. 28).

Studieorganisatoriska frågor

Centerpartiet och Folkpartiet tar i två motioner upp frågor om *åtgärder för att främja studenters rörlighet över gränserna*.

Under rubriken Internationalisering begär Centerpartiet i motion 1999/2000:Ub499 ett tillkännagivande om behovet av gemensamma internationella initiativ, i första hand inom EU:s ram, för att få till stånd ett fungerande ekvivaleringssystem (yrk. 14).

Folkpartiet föreslår i motion 1999/2000:Ub814 ett tillkännagivande om vikten av att fler studenter studerar utomlands (yrk. 15). Vidare vill motionärerna att alla studenter som läser utomlands skall få ett skriftligt intyg om hur utlandsstudierna kommer att tillgodoräknas vid hemkomsten (yrk. 14). Vikten av att fler utländska studenter rekryteras till svenska universitet och högskolor påpekas, och motionärerna anser att fler kurser borde kunna ges på andra språk än svenska och att textböcker på andra språk än svenska och engelska borde användas (yrk. 16).

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandena.

När motsvarande yrkanden från samma partier behandlades och avslogs av riksdagen vid förra riksmötet uttalade utskottet följande (bet. 1998/99:UbU7 s. 41).

Om värdet av att svenska högskolestudenter förlägger en studieperiod utomlands råder ingen oenighet. Både bejakandet av Sveriges deltagande i Erasmusprogrammet, innan EES-avtalet ännu hade slutits, och införandet år 1989 av kraftigt utökade möjligheter att få studiemedel för högskoleutbildning utomlands är uttryck för detta.

Det är likaså en gemensam uppfattning att det har stort värde att utländska studenter kommer till de svenska universiteten och högskolorna. Sveriges engagemang i Erasmusprogrammet är ett uttryck även för detta. Som nämnts i ett tidigare avsnitt är det planerade programmet Linnaeus avsett att ytterligare öka antalet utländska studenter från länder utanför OECD-området vid de svenska lärosätena.

En särskild utredare tillkallades i december 1999 med uppgift att utreda förutsättningarna för att öka antalet studerande från andra länder, särskilt utanför EES-området, vid Sveriges universitet och högskolor (dir. 1999:100). Hon skall också utreda hur det informeras om svensk utbildning i dessa länder. I uppdraget ingår att kartlägga den internationella utvecklingen i fråga om avgiftsfinansiering av utbildning samt i vilken omfattning och på

vilka grunder andra länder tar ut avgifter av utländska studenter. Dessutom skall frågan om att avgiftsbelägga utbildning för studenter från länder utanför EES-området utredas. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2000.

Utskottet noterar att Sverige är unikt därigenom att svenska studenter får ta med sig de svenska studiemedlen vid högskoleutbildning utomlands, och även får låna pengar av staten för att betala avgifter till utländska lärosäten.

Kristdemokraterna begär liksom vid flera tidigare riksmöten ett tillkännagivande om värdet av *varierande utformning av likvärdiga utbildningar* (mot. 1999/2000:Ub412 yrk. 8).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen liksom tidigare (senast i bet. 1998/99:UbU7 s. 37) avslår yrkandet med hänvisning till att nuvarande bestämmelser möjliggör just det som motionärerna önskar.

Uppdragsutbildning bör enligt Centerpartiets motion 1999/2000:Ub499 inte vara poänggivande (yrk. 39). När uppdragsutbildning ger poäng får individer möjlighet att köpa sig en utbildningsplats, menar motionärerna, som anser att principen bör vara att högskolans antagningssystem skall gälla lika för alla.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor (1997:845) reglerar den uppdragsutbildning som statliga universitet och högskolor får bedriva. Där sägs i 2 § att med uppdragsutbildning avses utbildning som anordnas mot avgift från *annan än enskild* (kurs. här) för personer som uppdragsgivaren utser. Lärosätena kan alltså inte låta individer köpa sig en utbildningsplats. Utskottet utgår från att förordningens bestämmelser efterlevs och att Högskoleverket uppmärksammar om så inte sker.

Centerpartiet framför i motion 1999/2000:Ub499 förslag om en obligatorisk *vetenskaplig introduktionskurs* (yrk. 40). Syftet är att tidigt bibringa alla studenter den kunskapssyn och det vetenskapliga och kritiska förhållnings-sätt som bör känneteckna högskolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Frågan om införandet av en obligatorisk vetenskaplig introduktionskurs behandlades av Högskoleutredningen i betänkandet *Frihet, ansvar, kompetens* (SOU 1992:1). Utredningen kom till slutsatsen att tanken på en vetenskaplig grundkurs som obligatorium för alla Sveriges studenter inte är förenlig med den frihet som numera råder när det gäller studieorganisationen. Däremot rekommenderade utredningen att alla studenter i examensinriktade studieprogram skulle få en introduktion i vetenskapshistoria, vetenskapsteori och vetenskaplig metod och att de stora lärosätena skulle erbjuda en grundkurs på 20 poäng.

Utskottet påminner om att varje lärosäte självt bestämmer över sitt kursutbud och över den närmare organisationen av utbildningen. Denna ordning har utskottet inte funnit anledning att ompröva. Det finns ingenting som hindrar något lärosäte från att erbjuda sådana introduktionskurser som motionärerna önskar eller att lägga in dem i utbildningsprogram för olika examina.

Folkpartiet yrkar återigen på ett tillkännagivande om att ett *treterminssystem* skulle göra det möjligt för den som önskar det att förkorta utbildningstiden, medan den som vill göra uppehåll i studierna under sommaren skulle kunna göra det (mot. 1999/2000:Ub814 yrk. 5).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen liksom tidigare (senast i bet. 1998/99:UbU7 s. 38) avslår yrkandet med hänvisning till att inga nationella bestämmelser reglerar terminssystem vid lärosätena, som alltså är fria att organisera verksamheten som de finner lämpligt.

Liksom tidigare år yrkar Folkpartiet även på ett tillkännagivande om att s.k. *basår* inte bör anordnas inom högskolan utan enbart inom komvux (mot. 1999/2000:Ub814 yrk. 19).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen liksom tidigare avslår yrkandet med hänvisning till att basåret har visat sig ha goda effekter på rekryteringen till naturvetenskaplig och teknisk högskoleutbildning och att denna rekrytering sannolikt skulle försämrats, om basåret enbart skulle få anordnas inom komvux.

Tillträdesfrågor

Olika förslag om *antagningen till grundläggande högskoleutbildning* förs fram i fyra motioner.

Kristdemokraterna skriver i motion 1999/2000:Ub421 om statens och högskolans respektive roller att staten inte skall centralt besluta om antagningsregler, utan endast ställa krav på mångfald och jämställdhet samt garantera avgiftsfrihet och att det finns ett tillräckligt utbildningsutbud. Antagningsperioden bör dock vara nationellt samordnad (yrk. 6 och 9).

Folkpartiet anser enligt motion 1999/2000:Ub814 att högskolor och universitet på vissa utbildningar bör få utforma lokala antagningskriterier, inom vissa ramar som t.ex. krav på högskolebehörighet (yrk. 10).

I motion 1999/2000:Ub806 (m) påpekas att den möjlighet som nu finns att konkurrenskomplettera gymnasiebetyg har lett till att studenter som nyss lämnat gymnasieskolan vid antagningen till högskolan konkurreras ut av sådana som efter gymnasiet har läst på komvux för att höja sina betyg (yrk. 2). Motionären vill att riksdagen skall begära en utredning om ett nytt urvalssystem för antagningen. Ett alternativ är att betygens roll begränsas till att ge behörighet och att urvalet görs på grundval av nationella högskoleprov, utformade olika för olika utbildningar. Möjligheten för varje högskola att själv bestämma antagningsregler bör övervägas, heter det i motionen (yrk. 3).

En utredning för att finna lämpliga former för meritvärdering av det ideella ledarskapet inom svensk idrott föreslås i motion 1999/2000:Ub410 (m). Syftet är att motverka trenden att idrottsledare lämnar sina uppdrag.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Regeringen har aviserat en proposition senare under detta år om rekryteringen till högskolan. Riksdagen bör inte ta ställning till förändringar i tillträdesystemet till grundläggande högskoleutbildning förrän regeringen har lagt fram sina förslag. Beträffande meritvärdering av ideella uppdrag inom idrottsrörelsen noterar utskottet att s.k. föreningsmeriter kunde tillgodoräknas

sökande till högskoleutbildning under en period från höstterminen 1977 fram till vårterminen 1982. Föreningsmeriterna avskaffades efter beslut av riksdagen våren 1980 (prop. 1979/80:158, bet. UbU 36 och 38, rskr. 424). Den dåvarande regeringens motiv för att föreslå avskaffandet var att föreningsmeriterna missgynnade kvinnliga sökande och att det visat sig svårt att rättvist bedöma vilken typ av förening och vilken omfattning av uppdrag som skulle berättiga till meritpoäng.

Studentfrågor

Centerpartiet och Folkpartiet föreslår liksom tidigare år att *kårobligatoriet* skall avskaffas (mot. 1999/2000:Ub499 yrk. 36 resp. 1999/2000:Ub814 yrk. 11). I båda motionerna hävdas att det är principiellt felaktigt att studenter skall tvingas att tillhöra studentkår.

U t s k o t t e t anser liksom tidigare att riksdagen bör avslå yrkandena med hänvisning till vad som anfördes när riksdagen i december 1994 på regeringens förslag beslutade att kårobligatoriet inte skulle avskaffas (prop. 1994/95:96, bet. UbU5, rskr. 135). Då uttalade utskottet bl.a. att vid en avvägning mellan de principiella skälen för att avveckla obligatoriet och de praktiska fördelarna med att bibehålla det finner utskottet att de sistnämnda väger tyngst.

Studenternas ställning i arbetsmiljöarbetet är enligt Centerpartiet otillfredsställande (mot. 1999/2000:Ub499 yrk. 29). Motionärerna påpekar att studenternas skyddsombud inte har någon lagstadgad rätt att delta i skyddskommitténs arbete vid ett lärosäte, saknar förslags- och yttranderätt i skyddskommittén och inte heller kan stoppa undervisning i dåliga lokaler eller anmäla sådan till Yrkesinspektionen. Regeringen bör enligt motionärerna återkomma till riksdagen med förslag till utökade möjligheter för studenterna att delta i arbetsmiljöarbetet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) ger studenterna vid ett lärosäte rätt att utse elevskyddsombud. I den av regeringen utfärdade arbetsmiljöförordningen (1977:1166, ändr. 1991:678) ges två elevskyddsombud närvaro- och yttranderätt vid skyddskommitténs sammanträde.

En parlamentariskt sammansatt kommitté arbetar nu med översyn av skollagen. I direktiven till utredningen sägs bl.a. att kommittén skall göra en översyn, och vid behov föreslå förändringar, av andra regler för att stärka barns, ungdomars och vuxnas säkerhet, skydd och trygghet i barnomsorgs- och skolverksamheten, särskilt avseende arbetsmiljö- samt hälso- och sjukvårdslagstiftningen (dir. 1999:15). Elevskyddsombud för skolelever och för studenter inom högskolan har i princip samma ställning enligt nuvarande arbetsmiljölag. Skollagskommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 maj 2001.

I samma motion 1999/2000:Ub499 skriver Centerpartiet att universitet och högskolor bör ta ett ökat ansvar för studenternas övergång från studier till yrkesliv, bl.a. genom s.k. *arbetslivscenter*. Regeringen bör enligt motionärerna ta initiativ till att stödja utvecklingen av sådana (yrk. 41).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Enligt vad utskottet inhämtat finns det organ av detta slag vid ett femtontal lärosäten. Antalet arbetslivscenter har ökat under senare år. Deras organisatoriska ställning och finansiering varierar. Det rör sig ofta om ett samarbete mellan lärosäte, studentkår och arbetsförmedling. Det bör vara regeringens sak att avgöra om det behövs särskilda initiativ från dess sida för att stimulera en utveckling av organ av denna typ.

Skyldigheten för *studenter att mantalsskriva sig* på högskoleorten ifrågasätts av Centerpartiet i motion 1999/2000:N214 (yrk. 12). Enligt motionärerna bör detta tvång avskaffas, så att studenten behåller möjligheten att under studietiden vara politiskt engagerad i sin hemkommun.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet med hänvisning till att riksdagen på förslag av skatteutskottet vid föregående riksmöte avslog ett motsvarande yrkande från Centerpartiet (bet. 1998/99:SkU9 s. 26). Skatteutskottet ansåg inte att det fanns tillräckliga skäl att införa ett undantag för studenter från de grundläggande reglerna för folkbokföringen.

Enligt motion 1999/2000:MJ546 (kd) bör universitet och högskolor vara skyldiga att erbjuda studenter alternativ till *djurförsök* (yrk. 2). Vidare anser motionären att studenter bör ha rätt att slippa utföra djurförsök (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Motsvarande yrkanden behandlades vid förra riksmötet och avslogs (bet. 1998/99:UbU7 s. 42).

I den senaste budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 23 s. 83) meddelade regeringen att Jordbruksverket och Centrala försöksdjursnämnden har utarbetat en åtgärdsplan, där myndigheterna bl.a. påpekar att fördjupade översyner bör göras i fråga om förutsättningar för etisk prövning och användning av djur i undervisningen.

Lärarna i högskolan

Centerpartiet och Folkpartiet efterlyser i sina motioner 1999/2000:Ub499 respektive 1999/2000:Ub814 en strategi från regeringens sida när det gäller *lärarförsörjningen i högskolan* (yrk. 2 resp. yrk. 3). I centermotionen sägs också att Högskoleverket bör ges i uppdrag att utreda hur högskolorna skall kunna stimuleras att genomföra doktorsprogram för sina icke disputerade lärare (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Liksom när motsvarande yrkanden behandlades och avslogs av riksdagen vid förra riksmötet hänvisar utskottet till att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder just för att förbättra tillgången på disputerade lärare i högskolan. Det gäller höjda examensmål i forskarutbildningen, ökade medel för att möjliggöra fler anställningar som doktorand och vetenskaplig kompetensutveckling för högskolans lärare, m.m. Utskottet anser inte att det behövs ett tillkännagivande av riksdagen för att regeringen skall engagera sig i frågan om lärarförsörjningen.

Kristdemokraterna föreslår i motion 1999/2000:Ub421 ett tillkännagivande om att all *undervisande personal i högskolan* bör få *pedagogisk utbildning*, att den pedagogiska meriteringen bör lyftas fram och en pedagogisk portfölj, som följer vissa gemensamma riktlinjer, snarast införas (yrk. 3). Även Centerpartiet påtalar i motion 1999/2000:Ub499 behovet av pedagogisk utbildning för högskolans lärare. Regeringen bör enligt Centerpartiet återkomma till riksdagen med förslag till ändring av högskolelagen med innebörden att sådan utbildning görs obligatorisk för lärarna (yrk. 7).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Regeringen har sedan flera år tillbaka i regleringsbrev ålagt lärosätena att erbjuda sina lärare utbildning och fortbildning i pedagogik. Numera är åliggandet formulerat så att lärosätena skall erbjuda sådan utbildning till alla nyanställda lärare (tillsvidareanställda eller anställda för en tid om minst ett år) och att tidigare anställda lärare regelmässigt skall erbjudas pedagogisk fortbildning och vidareutbildning. Omfattningen av verksamheten och andelen av lärarna som har deltagit skall redovisas i årsredovisningen. I början av denna månad tillkallade regeringen en särskild utredare för att se över det pedagogiska förnyelsearbetet i högskolan. Han skall bl.a. föreslå hur en pedagogisk utbildning för lärare inom högskolan kan utformas. Uppdraget skall redovisas senast den 15 februari 2001.

Utskottet noterar att detaljföreskrifter om behörighetsvillkor eller tjänsteåligganden för högskolans lärare hittills inte har intagits i högskolelagen.

Ett tillkännagivande om förstärkning av den *högskoledidaktiska forskningen* föreslås av Centerpartiet i motion 1999/2000:Ub499 (yrk. 8).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet, eftersom regeringen i propositionen om ny organisation för forskningsfinansiering, som nu är under behandling i riksdagen, har meddelat sin avsikt att återkomma till forskningsfrågor inom det utbildningsvetenskapliga området i en kommande proposition (prop. 1999/2000:81 s. 21).

Vissa lärosäten och orter

Tilkännagivanden som rör *olika lärosäten eller olika orter* begärs i ett stort antal motioner.

I motion 1999/2000:Ub427 (m, kd, fp) pläderar motionärerna för Uppsala som ett internationellt attraktivt kunskapscentrum. Motionärerna ser en tendens att regeringen låter omlokalisera statliga verksamheter av betydelse för utbildning, forskning och arbetsmarknad från Uppsala så att ortens möjligheter att konkurrera internationellt om etablering eller bibehållande av forskningsanknuten verksamhet försvagas (yrk. 2).

Enligt motion 1999/2000:Ub408 (m) bör de konstnärliga utbildningarna vid Lunds universitet och läkarutbildningen i Malmö tillhöra Malmö högskola. Samme motionär anser enligt motion 1999/2000:Ub409 att det är hög tid att omvandla Malmö högskola och Södertörns högskola till universitet.

I motion 1999/2000:Ub424 (kd) föreslås ett tillkännagivande om fortlevnaden för institutionen för semitiska språk vid Lunds universitet. Motionären

påtar att universitetet vill frånta institutionen dess självständighet och planerar en nedskärning av undervisningen som är orimlig.

En kommitté för att följa upp den storstadspolitiska propositionen föreslås i motion 1999/2000:Ub483 (s). Uppföljningen skall ske genom ett kraftfullt integrationsprogram med tonvikt på ökad kunskap i svenska språket och en satsning på förskolan (yrk. 1). Motionärerna vill också se ett Stockholmspaket för högre utbildning och föreslår ett beslut av riksdagen att en ny högskola skall etableras i Tensta på Järvafältet (yrk. 2). I motion 1999/2000:Ub485 (s) lyfter motionärerna fram Södertörns högskola, vars fortsatta expansion och omvandling till universitet enligt deras uppfattning bör diskuteras vidare. Enligt motion 1999/2000:Ub418 (kd), som också handlar om Stockholmsregionen, bör regeringen aktivt undersöka möjligheten att utveckla campusmodellen, där skola och bostad är integrerade. Att den som söker en högskoleplats vet att om hon eller han blir antagen är även bostadsfrågan löst, skapar en trygghet som ger ett positivt studieklimat för de studerande, anser motionärerna (yrk. 3).

Resurssituationen för Linköpings universitet tas upp i motion 1999/2000:Ub435 (kd). Universitetet bör byggas ut enligt de planer som utlovades vid dess bildande, heter det i motionen (yrk. 4). En Östersjöakademi i anslutning till Linköpings universitets campus i Norrköping är enligt motion 1999/2000:T244 (kd) ett nationellt intresse för att ge skjuts åt kvalificerat utbildnings- och utvecklingsarbete avseende Östersjöområdet (yrk. 3).

Karlstads universitet har enligt regeringens beslut bara humanistisk-samhällsvetenskapligt och tekniskt vetenskapsområde. En översyn med sikte på att tilldela universitetet samtliga vetenskapsområden begärs i motion 1999/2000:Ub434 (s).

I motion 1999/2000:Ub446 (v) begärs en utredning för att belysa förutsättningarna, utvecklingsmöjligheterna och konsekvenserna, i ett brett samhällsperspektiv, vid en förläggning av universitetsprogram till Karlskoga/Degerfors med anknytning till Örebro eller Karlstads universitet (yrk. 1). Om förutsättningarna för ett sådant program visar sig föreligga bör man överväga att tilldela berörda universitet extra anslag (yrk. 2). Motionärerna hävdar att stöd mer eller mindre har utlovats till de orter som drabbas av omstruktureringen inom försvaret och försvarsindustrin.

Mälardalens högskola, som fyller en väsentlig funktion för utvecklingen i sin region, är enligt motion 1999/2000:Ub462 (s) väl kvalificerad att få universitetsstatus.

Västra Götalands län ligger lägst i landet när det gäller forskningsresurser per invånare, hävdar motionären bakom motion 1999/2000:Ub426 (m). Mer sådana resurser bör styras till denna region, anser hon (yrk. 2).

En utredning om att etablera en rymdhögskola i Kiruna begärs i motion 1999/2000:Ub470 (s).

Tilldelningen av forskningsresurser till Högskolan i Jönköping tas upp i motion 1999/2000:Ub441 (s). För Internationella handelshögskolan i Jönköping, som ingår i Högskolan i Jönköping, finns en plan för hur staten skall tillföra forskningsmedel t.o.m. år 2000. Motionärerna anser att riksdagen bör tilldela Internationella handelshögskolan forskningsmedel även därefter (yrk. 1) och att övriga delar av Högskolan i Jönköping också bör få en betydande

förstärkning av de mycket små resurser för forskning som de hittills har tilldelats (yrk. 2). Enligt motion 1999/2000:Ub498 (mp) behövs en utredning om ytterligare utbildningsplatser till Högskolan i Jönköping. Enligt motionären har denna högskola för den kommande perioden tilldelats utökat antal platser, men betydligt färre än övriga jämförbara högskolor.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår samtliga här refererade yrkanden.

Riksdagen har ställt sig bakom att regeringen skall avgöra frågor om att omvandla högskolor till universitet (prop. 1996/97:1 utg.omr. 16, bet. UbU1, rskr. 100). Högskoleverket skall dessförinnan pröva huruvida högskolan i fråga kvalitativt har nått den nivå som erfordras. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslag att frångå denna ordning. Eftersom en omvandling till universitet medför betydligt utvidgade befogenheter för lärosätet – bl.a. att utfärda doktorsexamen utan begränsningar i fråga om ämne eller vetenskapsområde – måste ett sådant beslut också vara förenat med åtaganden från statsmakternas sida att tillskjuta avsevärda resurser. Regeringen meddelade i den senaste budgetpropositionen att Mälardalens högskola har ansökt om att bli tilldelad tekniskt samt humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde, att Högskoleverket har tillstyrkt att högskolan får tekniskt vetenskapsområde och att regeringen avser att återkomma i frågan i forskningspropositionen till hösten (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 112).

När det gäller Linköpings universitet konstaterar utskottet att varken regeringen eller riksdagen har fastställt någon långsiktig utbyggnadsplan. Våren 1981 ansåg utskottet att det inte fanns anledning att göra något uttalande om den framtida utbyggnaden av Linköpings universitet (prop. 1980/81:100 bil. 12, bet. UbU31, rskr. 355). När yrkandet om Östersjöakademi behandlades vid förra riksmötet påpekade utskottet att forsknings- och utbildningsverksamhet med inriktning på Östersjöområdet bedrivs vid ett flertal olika lärosäten i Sverige (bet. 1998/99:UbU7 s. 32).

I skrivelse 1999/2000:33 har regeringen redovisat det planerade arbetet med utvecklingsprogram för kommuner med särskilda omställningsproblem främst på grund av strukturomvandlingar inom Försvarsmakten. Enligt skrivelsen visar analysen av de regionalpolitiska konsekvenserna av försvarets omstrukturering att utvecklingsprogram behöver utarbetas bl.a. för Karlskoga kommun. Som en del av utvecklingsprogrammet avser regeringen att ca 150 arbetstillfällen skall lokaliseras till Karlskoga. Efter förslag i budgetpropositionen har Karlskoga kommun blivit inplacerad i nationellt stödområde B från nuvarande placering i tillfälligt stödområde. I skrivelsen meddelas också att Karlstads och Örebro universitet avser att använda tilldelade resurser motsvarande upp till 30 helårsstudieplatser till distansutbildningar vid lärcentret i Karlskoga från år 2001.

I regeringens utvecklingsprogram med anledning av försvarsbeslutet ingår också – vilket meddelades efter allmänna motionstidens utgång – att etablera en rymdhögskola i Kiruna. En särskild utredare för detta har tillkallats. Rymdhögskolan är avsedd att starta sin verksamhet år 2001 i ett samarbete med Luleå tekniska universitet och Umeå universitet. Motion 1999/2000:Ub470 kan därmed anses vara tillgodosedd.

Fördelningen av statliga forskningsresurser eller resurser för grundutbildning mellan olika lärosäten i landet kan inte grundas enbart på befolkningsstorleken i olika regioner. Utskottet utgår från att regeringen i sin beredning av budgetförslag beaktar och väger samman många olika faktorer. Riksdagen bör normalt inte göra ställningstaganden gällande ett visst lärosäte eller viss region annat än när riksdagen prövar regeringens budgetförslag.

Vissa ämnen och yrkesgrupper

Moderata samlingspartiet vill enligt motion 1999/2000:T717 – som bär rubriken Informationssamhällets möjligheter – att Sverige skall ha som målsättning att *öka antalet examinerade civilingenjörer* med 50 % inom de kommande fem åren (yrk. 7).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

I budgetpropositionen för år 2000 beräknade regeringen att examensmålen för civilingenjörsexamen för perioden 2003–2005 skulle höjas till ca 4 300 per år (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 104). Som planeringsförutsättning för de berörda lärosätena har regeringen i regleringsbrevet för år 2000 angett examensmål för den nämnda perioden i överensstämmelse med detta. Mellan läsåren 1996/97 och 1997/98 ökade antalet civilingenjörsexamina med 2 % till knappt 3 400. Den höjning av examensmålen för perioden 2003–2005 som regeringen räknar med innebär således en höjning med drygt 26 % från den faktiska examinationen år 1997/98. Av uppgifterna i budgetpropositionen framgår också att det finns viss osäkerhet om huruvida examensmålen för perioden 1997–99 när det gäller civilingenjörsexamen kommer att uppnås till fullo.

Det största problemet när det gäller att öka antalet civilingenjörer generellt sett är rekryteringsunderlaget från gymnasieskolan. Antalet elever som går naturvetenskapligt eller tekniskt program och därmed uppnår full behörighet att antas till civilingenjörsutbildning är inte tillräckligt stort. Ansträngningar görs på olika håll, bl.a. genom det s.k. NOT-projektet, att öka ungdomars intresse för att välja något av dessa gymnasieprogram. Det är inte bara civilingenjörsutbildningen som behöver rekrytera fler ungdomar från sådan gymnasieutbildning, utan också t.ex. lärarutbildning. Naturvetenskapligt och tekniskt basår anordnas också såväl inom högskolan som inom komvux på många håll, vilket bidrar till att hjälpa upp rekryteringen. Riksdagen har enligt utskottets mening anledning att hysa tilltro till regeringens strävanden att med olika medel öka antalet personer som genomgår högskoleutbildning med naturvetenskaplig eller teknisk inriktning, bl.a. civilingenjörsutbildning. Utskottet anser det inte meningsfullt att riksdagen uttalar sig för examensmål på längre sikt som avsevärt överstiger det som regeringen har bedömt som realistiskt.

När det gäller civilingenjörsutbildning med inriktning mot IT noterar utskottet att det enligt uppgift från Högskoleverket år 1999 fanns sammanlagt 1 348 nybörjarplatser i civilingenjörsutbildning med IT-inriktning i landet (*Högskoleutbildade – tillgång och efterfrågan*. Arbetsrapport nr 9, Högskoleverket). Därutöver fanns det knappt 6 300 nybörjarplatser i IT-inriktade utbildningsprogram som ledde till andra examina (t.ex. högskoleingenjörsex-

amen, kandidatexamen eller magisterexamen). KTH har inlett en satsning på ett s.k. IT-universitet i Kista där verksamheten skall vara inriktad mot informationssamhällets infrastruktur och präglas av en helhetssyn på informationssystem med starka kopplingar både mellan olika tekniska discipliner och till nya industriella tillämpningar. Cirka hälften av de nya platser som tilldelas KTH under perioden 2000–2002 beräknas lärosätet avsätta för satsningen i Kista. Expansionen av civilingenjörsutbildning på IT-området – liksom av annan IT-utbildning på högskolenivå – kan emellertid inte gå snabbare än vad tillgången på kompetenta lärare på området inom högskolan tillåter.

En översyn av *innehållet i högskolans dansutbildning* bör enligt Kristdemokraterna i motion 1999/2000:Kr313 genomföras snarast. Eftersom dansares yrkeskarriär är så kort bör grundutbildningen av dansare alltid ge förutsättningar för en alternativ karriär och en planering för omskolning eller vidareutbildning, anser motionärerna (yrk. 11).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Riksdagen har behandlat motsvarande yrkanden vid flera tillfällen, senast i betänkande 1997/98:UbU13 (s. 8). Beslut om utbildningens innehåll och uppläggning fattas av den berörda högskolan själv. Utskottet anser fortfarande att det bör vara ett ansvar för Danshögskolan och dansarnas egna organisationer att ta initiativ till de förändringar av utbildningens innehåll som de bedömer behövliga.

Utbildningen av dramapedagoger tas upp i fyra motioner.

Kristdemokraterna föreslår i motion 1999/2000:Kr313 att en utredning skall göras om efterfrågan på dramapedagoger och utbildningssituationen för sådana (yrk. 9). Verksamhetsfältet för dramapedagoger är främst skolan, men också organisationer, föreningar, vårdsektorn, näringsliv och teater använder sig av dramapedagogiken, skriver motionärerna. De påpekar att yrkesutbildning av dramapedagoger i dag bedrivs endast på två folkhögskolor, att antalet sökande är mycket stort och att efterfrågan på utbildade dramapedagoger överstiger tillgången. Även i motion 1999/2000:Ub475 (kd) begärs en utredning om dramapedagogutbildningens omfattning i förhållande till efterfrågan.

En sådan utredning, för att man senare eventuellt skall ålägga universitet och högskolor att utbilda fler dramapedagoger, föreslås också i motion 1999/2000:Ub420 (c).

Enligt motion 1999/2000:Ub488 (v) bör dramapedagogutbildningarna vid folkhögskolor ges högskolestatus (yrk. 1) och göras treåriga med examensrätt (yrk. 2). I andra hand vill motionärerna att regeringen skall tillsätta en utredning om att förändra dramapedagogutbildningen till en utbildning med högskolestatus (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Riksdagen behandlade en motion (v) motsvarande den sistnämnda motionen även vid 1997/98 års riksmöte och avslog den (bet. 1997/98:UbU13 s. 12). Utskottet påpekade då att när det gäller att anordna viss utbildning inom högskolan, t.ex. för dramapedagoger, är ordningen för planeringen av högskoleutbildningen sådan att det i första hand är högskoleenheterna själva som prövar frågan. Samtidigt nämnde utskottet att Högskoleverket våren 1997

avstyrkte en ansökan från de tre folkhögskolor som då anordnade dramapedagogutbildning om examensrätt för högskoleexamen. Regeringen avslag ansökan.

Den pågående utredningen om högskolans styrning skall analysera möjligheterna för en vidareutveckling av nuvarande system och föreslå förbättringar av systemet. Utskottet anser att riksdagen bör avvakta resultatet av utredningen och regeringens eventuella förslag, och nu avstå från att göra uttalanden som innebär avsteg från det gällande planerings- och styrsystemet.

Liksom Lärarutbildningskommittén i betänkandet *Att lära och leda En lärarutbildning för samverkan och utveckling* (SOU 1999:63) anser utskottet att konst, musik, slöjd, teater och dans är exempel på icke-verbalt språk som kan bidra till att fördjupa barns och ungdomars sammanlagda förmåga. Den modell för uppbyggnad av lärarutbildningar som kommittén föreslår medger att utbildning för att använda drama i skolverksamheten anordnas inom ramen för lärarutbildningen, som en inriktning eller en specialisering. Utskottet bedömer det som en klar fördel om dramapedagogisk verksamhet inom skolan kan bedrivas av lärare som tillhör skolans arbetslag och har en med övriga lärare jämförbar kompetens. Regeringen förbereder nu en proposition på grundval av kommitténs förslag och remissbehandlingen av detta. Riksdagen bör inte föregripa regeringens förslag och därför inte nu ta ställning till hur utbildning för att bedriva dramapedagogisk verksamhet i skolan skall vara organiserad.

Som framhålls i Kristdemokraternas motion är dramapedagogernas arbetsfält vidare än enbart skolan. Liksom andra estetiska uttrycksformer, som musik, bild eller dans, kan drama användas i terapeutiska sammanhang. Vissa högskolor i Sverige anordnar i dag kurser i bildterapi, musikterapi och dansterapi, vanligen som påbyggnad på andra yrkesutbildningar eller konstnärliga utbildningar. Det finns inga bestämmelser som reglerar rätten att utöva sådana verksamheter, utbildningskrav eller liknande. Utskottet anser för sin del att det är viktigt att de som utövar terapeutisk eller rehabiliterande verksamhet har en adekvat utbildning för detta. Personer med den nuvarande dramapedagogutbildningen är också verksamma inom folkbildning och fritidsverksamhet. Om i en framtid personal som skall använda drama i skolverksamheten kommer att utbildas i andra former än den nuvarande dramapedagogutbildningen vid folkhögskolor – något som utskottet dock som nyss sagts inte tar ställning till just nu – förändras förutsättningarna för den befintliga dramapedagogutbildningen. Vilka utbildningar inom det estetiska området som kan behövas för t.ex. terapeutiskt eller rehabiliterande arbete eller för folkbildning och fritidsverksamhet, och hur de skall organiseras, ankommer det i första hand på andra än riksdagen att bedöma.

Om vårddyrkena i framtiden skall bli attraktiva och om det skall kunna bli en mångfald av driftsformer inom vårdsektorn, krävs det *utbildning i entreprenörskap* inom vård- och omsorgsutbildningarna, hävdar motionärerna i motion 1999/2000:Ub496 (s).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande med hänvisning till att det är respektive högskolas ansvar att inom ramen för

de mål för olika examina, som anges i bilaga till högskoleförordningen, närmare utforma utbildningen.

En högskoleutbildning specialinriktad mot *fordonsteknik/fordonstestning* kan med fördel anordnas i Arjeplogs kommun, anser motionärerna i motion 1999/2000:Ub480 (s). Arjeplog har enligt deras mening en unik miljö lämplig för klimatologisk fordonstestning och goda förutsättningar för högre utbildning inom området. Specialutbildningen i Arjeplog skulle enligt motionen bygga på tidigare teknisk utbildning inom annat lärosäte och bedrivas i samarbete med t.ex. Chalmers tekniska högskola.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande. Enligt det styrsystem som riksdagen antagit för högskolan är detta inte en riksdagsfråga.

I motion 1999/2000:Ub451 (fp) tar motionären upp behovet av *handikapputbildning*. Utöver personal inom vård och omsorg kommer många andra yrkesgrupper som möter personer med mer omfattande funktionshinder att ha behov av kvalificerad högskoleutbildning (yrk. 1). Bland de nya högskolorna finns öppenhet för tematisk forskning och utbildning kring handikapp, heter det i motionen. Motionären understryker vad regeringen skriver i budgetpropositionen om värdet av flerdisciplinär kompetens (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 90), men han anser att resurstilldelningssystemet inte premierar lärosätenas intentioner att utveckla sådan kompetens (yrk. 2). Slutligen påtalar han att de regionala högskolorna får så liten ökning av fasta forskningsresurser att de riskerar att halka efter universiteten och bli ett B-lag (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår alla tre yrkandena.

Regeringen har i propositionen *Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken*, som nu är under behandling i riksdagen, redovisat sin avsikt att låta utarbeta ett nationellt program för kompetensutveckling när det gäller förtroendevalda, chefer, personal och andra som i sitt arbete möter personer med funktionshinder (prop. 1999/2000:79 s. 94). Ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionärens yrkande 1 är enligt utskottets mening inte behövligt. Eftersom utredning nu pågår om resurstilldelningssystemet bör riksdagen inte göra något uttalande i enlighet med yrkande 2. Frågan om hur forskningsresurser skall fördelas mellan universiteten och de mindre högskolorna bör avgöras i anslutning till kommande förslag om forskningspolitiken, varför även yrkande 3 bör avslås.

Vikten av *utbildning om homo- och bisexualitet* för olika yrkesgrupper tas upp i motion 1999/2000:Ub417 (v). I sin utbildning bör lärarna få sådana kunskaper att de kan möta homo- och bisexuella elever och de elever som har homo- och bisexuella föräldrar med respekt, anser motionärerna (yrk. 1). Riksdagen bör vidare begära att Högskoleverket ges i uppdrag att kartlägga vilken bild av homosexuella som förmedlas till blivande lärare, präster, psykologer, socionomer, läkare, sjuksköterskor, jurister och poliser samt föreslå lämpliga åtgärder (yrk. 2). Slutligen vill motionärerna att kunskaper om homo- och bisexuella skall ingå i yrkesexamina för de nämnda grupperna (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Regeringen har aviserat att en proposition om lärarutbildningen kommer att läggas fram under maj månad.

Utskottet anser det vara självklart att alla som avlägger en yrkesexamen inom högskolan skall ha sådana kunskaper att de kan möta de medmänniskor som de får att göra med i yrkesutövningen med respekt. Från och med nästa år kommer Högskoleverket att med regelbundna intervall genomföra utvärderingar av kvaliteten i all grundläggande högskoleutbildning i landet. Riksdagen bör enligt utskottets mening iaktta stor återhållsamhet när det gäller att uttala sig om vilka utredningsuppdrag som regeringen bör ge till underställda myndigheter.

Den nationella styrningen av kraven för olika examina sker genom examensordningen, som utgör en bilaga till högskoleförordningen (1993:100). Av propositionen om studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan framgår att regeringen avser att se över målen för den högre utbildningen, såväl de som anges i högskolelagen som de som finns i högskoleförordningen (prop. 1999/2000:28 s. 20).

Värdeetik och värdeteori bör enligt motion 1999/2000:Ub412 (s) ges utrymme i *läkarutbildningen*.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande med hänvisning till att det närmare innehållet i olika utbildningar inte regleras av riksdagen.

Ett antal motioner tar upp olika frågor om *lärarutbildning*.

Kristdemokraterna för i motion 1999/2000:Ub805 fram uppfattningen att det behöver införas en särskild lärarutbildning för vuxenutbildningen (yrk. 3). I motion 1999/2000:Ub808 (kd) uttrycker motionärerna förvåning över att Lärarutbildningskommittén i sitt slutbetänkande inte tar upp IT (yrk. 3).

Centerpartiet skriver i motion 1999/2000:Ub810 att det behövs en förnyad lärarutbildning med förstärkt vetenskaplig grund. Lärare skall ha goda ämneskunskaper, med en sammanhållande kompetens i pedagogik, didaktik och metodik, heter det i motionen (yrk. 5). Vidare understryks vikten av praktik i lärarutbildningen (yrk. 6) och motionärerna anser att det bör inrättas professurer i didaktik vid lärarhögskolorna (yrk. 8).

I motionerna 1999/2000:Ub430 (kd) yrkande 1 och 1999/2000:Ub457 (s) föreslås tillkännagivanden om att trafiklärarutbildningen bör anordnas inom högskolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

När det gäller yrkandena om trafiklärarutbildningen hänvisar utskottet till att yrkanden med samma inriktning nyligen avslagits av riksdagen efter förslag av trafikutskottet (bet. 1999/2000:TU5). Trafikutskottet, som ansåg att det finns starka skäl för att trafiklärarutbildning skall bedrivas på högskolenivå, ville inte föregripa ett pågående beredningsarbete.

De övriga yrkandena bör avslås med hänvisning till att en proposition om lärarutbildning kommer att läggas fram inom kort. Att regeringen i denna tänker återkomma till frågan om informationsteknikens betydelse för lärarutbildningen framgår av proposition 1999/2000:86.

Mot bakgrund av dagens och ännu mer framtidens problem med att möta efterfrågan på psykologer bör antalet utbildningsplatser för *psykologutbildning* utökas, anser motionärerna i motion 1999/2000:Ub433 (s). De hävdar att Karlstads universitet uppfyller de krav som bör ställas på ett lärosäte som skall bedriva psykologutbildning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Regeringen har hittills inte funnit skäl att ange kvantitation examensmål för psykologexamen. Enligt högskolelagen (1992:1434) är det Högskoleverket som efter ansökan från ett lärosäte avgör frågan om examensrätt. Respektive universitet eller högskola avgör själv, inom ramen för de resurser som tilldelats och de examensrätter som lärosätet har, vilka utbildningar som skall anordnas där och med vilken dimensionering. Motionärernas yrkande tangerar frågan om högskolans styrning, som ju nu befinner sig under utredning (dir. 1999:70).

Behovet av en *receptarieutbildning* vid Mitthögskolan i Sundsvall förs fram i motion 1999/2000:Ub428 (m, c). Apoteken i Norrlandslänen har rekryteringsproblem. Utbildningen kan enligt motionärerna organiseras så att lärare vid farmaceutiska fakulteten i Uppsala knyts till Mitthögskolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande med hänvisning till vad utskottet nyss anfört om högskolans styrning.

Ett antal lärosäten – dock inte Mitthögskolan – har ansökt hos Högskoleverket om examensrätt för receptarieexamen.

Återupptagande av *sjöbefälsutbildningen* vid Mitthögskolan föreslås i motion 1999/2000:Ub439 (s). Denna utbildning i Härnösand lades ned år 1986. Motionärerna finner det oroande att så få personer från Norrland söker sig till sjöbefälsutbildning.

I motion 1999/2000:Ub438 (m) föreslås ett tillkännagivande om vikten av att den i privat regi bedrivna sjöbefälsutbildningen på Tjörn och Donsö får fortsätta. Frågan om examensrätt är enligt motionärerna ännu inte löst.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår båda motionerna.

När det gäller lokalisering av utbildning inom den statliga högskolan hänvisar utskottet till den pågående utredningen om högskolans styrning.

Yrkanden om sjöbefälsutbildningen på Tjörn och Donsö behandlades av riksdagen vid förra riksmötet och avslogs (bet. 1998/99:UbU7 s. 28). Utskottet underströk då vikten av att kvalitetskraven på olika examina på högskolenivå upprätthålls. Därefter har det inträffat att Chalmers Lindholmen, som är ett dotterbolag inom Chalmersfamiljen, i december 1999 träffade avtal med Sjöfartens Utbildnings Institut om att ta över utbildningsverksamheten på Tjörn. Chalmers tekniska högskola har examensrätt för de olika sjöbefäls-examina.

Utredning om en treårig gemensam högskoleutbildning för *tandsköterskor och tandhygienister* förordas i motion 1999/2000:Ub463 (s). Motionären påpekar att den tandvårdsutbildning som erbjuds inom gymnasieskolans omvårdnadsprogram inte attraherar ungdomarna och inte ger den kunskapsnivå som dagens och framför allt morgondagens tandvård kräver. Den treåriga högskoleutbildning som motionären förespråkar bör enligt hennes upp-

fattning ha samma behörighetskrav som tandläkarutbildningen, så att en stegvis vidareutbildning till tandläkare möjliggörs.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

För tandhygienistexamen krävs för närvarande en tvåårig högskoleutbildning. Tandhygienistexamen ligger till grund för Socialstyrelsens legitimation.

Socialstyrelsen påbörjade förra året en översyn av den framtida kompetensfördelningen mellan olika yrkesgrupper inom tandvården samt utbildningskapaciteten. Projektet avslutades i december 1999 och ärendet bereds nu i Regeringskansliet. Riksdagen bör inte föregripa denna beredning.

Fyra motioner tar upp *utbildning i teckenspråk*.

I motion 1999/2000:Ub432 (s) påpekar motionärerna att Stockholms universitet är det enda lärosäte som i dag anordnar högskoleutbildning i ämnet teckenspråk. Eftersom ungdomar som utbildar sig tenderar att bli kvar på utbildningsorten eller i dess närhet innebär detta att bristen på personal med kunskaper i teckenspråk kvarstår i norra Sverige, hävdar motionärerna. De föreslår ett tillkännagivande om att Mitthögskolan bör ges ett särskilt åtagande att anordna teckenspråksutbildning, vilket högskolan har begärt i skrivelse till Utbildningsdepartementet.

Även motion 1999/2000:Ub461 (c) pläderar för teckenspråksutbildning vid Mitthögskolan. Motionären hänvisar till att teckenspråkstolkare utbildas i Hämösand och att det råder brist på lärare som kan undervisa i utbildningen av teckenspråkstolkare.

Behovet av lärarutbildning i teckenspråk tas upp i motionerna 1999/2000:Ub456 (kd) yrkande 1 och 1999/2000:Ub466 (s). De socialdemokratiska motionärerna hänvisar till Lärarutbildningskommitténs förslag och framhåller att lärarutbildning för undervisning i teckenspråkiga skolor med fördel kan anordnas vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla med förläggning till Vänersborg. Den kristdemokratiska motionären påtalar det stora behovet av både grundutbildning och fortbildning av teckenspråklärare.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

På uppdrag av regeringen har Högskoleverket i januari detta år inventerat högskolornas möjligheter att ge utbildning i teckenspråk samt modeller för teckenspråkläro-utbildning (*Högskolestudier och funktionshinder*. Högskoleverkets rapportserie 2000:4 R). Vidare har – som påpekas i en av motionerna – Lärarutbildningskommittén föreslagit att det inom lärarutbildningen skall finnas en inriktning för undervisning vid teckenspråkiga skolor och förskolor. Riksdagen bör enligt utskottets mening avvakta regeringens förslag i dessa frågor.

Kristdemokraterna föreslår i motion 1999/2000:Ub474 ett tillkännagivande om att fler *spetsutbildningar* skall skapas för att möta samhällets behov (yrk. 7). Det råder enligt motionärerna brist på specialistutbildade läkare och tekniker och de vill ha en utredning om behovet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Det är enligt utskottets mening naturligt att nya spetsutbildningar växer fram ur initiativ från lärosäten där avancerad forskning bedrivs eller från myndigheter eller organisationer som bedömer att det finns ett hittills otill-

fredsställt behov. Högskolans s.k. tredje uppgift innebär ett ansvar att samverka med det omgivande samhället för att utveckla högskolans utbildning och forskning. Riksdagen bör begära utredningar endast när det står klart vad som behöver utredas, att det är angeläget att det sker och att utredningen inte skulle komma till stånd utan riksdagens initiativ.

I motion 1999/2000:Ub804 (m) framhålls vikten av att det inrättas ett *nationellt centrum för hemkunskap*, t.ex. motsvarande det centrum som finns för teknik (yrk. 4). Ett sådant kan enligt motionärerna anordnas i anslutning till någon av de hushållsvetenskapliga/kostvetenskapliga institutionerna vid Göteborgs, Umeå eller Uppsala universitet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionen.

Det finns i dag vid några universitet nationella resurscentrum för fysik (Lund), kemi (Stockholms universitet), teknik (Linköping) och matematik (Göteborgs universitet). Utskottet anser inte att motionärerna har påvisat att det behövs ett nationellt resurscentrum för hemkunskap.

Hemställan

Utskottet hemställer

Övergripande frågor

1. beträffande *högskolans ledning och självförvaltning* att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub421 yrkande 7,
res. 1 (kd) – delvis
2. beträffande *social snedrekrytering till högre utbildning* att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub421 yrkande 12,
res. 1 (kd) – delvis
3. beträffande *inriktningen av insatser för internationalisering* att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub421 yrkande 18,
4. beträffande *uppdrag till Högskoleverket rörande undervisnings- och examinationsformer* att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 9,
5. beträffande *viktiga faktorer för en god studie- och forskningsmiljö* att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub814 yrkande 1,
res. 2 (fp) – delvis
6. beträffande *regionala högskolor* att riksdagen avslår motion 1999/2000:N388 yrkande 9,

Huvudmannaskap

7. beträffande *huvudmannaskap för vårdutbildningarna* att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub421 yrkande 14,
8. beträffande *fristående universitet och högskolor* att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub814 yrkande 8, 1999/2000:Sk692 yrkande 34 och 1999/2000:T717 yrkande 9,
res. 3 (m) – delvis
res. 2 (fp) – delvis

9. beträffande *studenternas val som styrfaktor för resurstilldelningen inom högskolesystemet*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub427 yrkande 1,
res. 4 (m, kd, fp)

10. beträffande *förändringar av resurstilldelningssystemet för att främja decentraliserad utbildning och distansutbildning*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub476, 1999/2000:Ub477, 1999/2000:Ub478 yrkandena 2–4, 1999/2000:Ub495, 1999/2000:Ub499 yrkande 13, 1999/2000:Ub813 yrkande 5 och 1999/2000:N214 yrkande 13,

res. 5 (c) – delvis

11. beträffande *statsbidragen till de fristående teologiska högskolorna*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub447 yrkandena 1 och 3,
res. 6 (m, kd, c, fp)

12. beträffande *koppling mellan grundutbildningens omfattning och forskningsresursernas storlek*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub465,

Distansutbildning

13. beträffande *utbyggnad av distansutbildningen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub448, 1999/2000:Ub478 yrkande 1, 1999/2000:Sk692 yrkande 33 och 1999/2000:T717 yrkande 8,

res. 3 (m) – delvis

14. beträffande *Distansutbildningsmyndighetens ställning*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 11,
res. 5 (c) – delvis

15. beträffande *ansvarsfördelningen när det gäller distansutbildning*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N388 yrkande 10,

16. beträffande *utbyggnad av digital infrastruktur*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 12,
res. 5 (c) – delvis

Studenter med funktionshinder

17. beträffande *funktionshindrades studiesituation i högskolan*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub421 yrkande 4, 1999/2000:Ub422 yrkande 1, 1999/2000:So327 yrkande 5 och 1999/2000:So488 yrkande 6,

res. 1 (kd) – delvis

res. 5 (c) – delvis

18. beträffande *högskoleprovet*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub471 och 1999/2000:So327 yrkande 6,

19. beträffande *åtgärder för att ta till vara invandrade akademikers kompetens*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub421 yrkande 19,
1999/2000:Ub499 yrkande 15, 1999/2000:Sf615 yrkande 2 och
1999/2000:A230 yrkande 3,

Studieorganisatoriska frågor

20. beträffande *åtgärder för att främja studenters rörlighet över gränserna*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub499 yrkande 14 och
1999/2000:Ub814 yrkandena 14–16,

res. 5 (c) – delvis

res. 2 (fp) – delvis

21. beträffande *varierande utformning av likvärdiga utbildningar*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub421 yrkande 8,

res. 1 (kd) – delvis

22. beträffande *uppdragsutbildning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 39,

res. 5 (c) – delvis

23. beträffande *vetenskaplig introduktionskurs*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 40,

res. 5 (c) – delvis

24. beträffande *treterminssystem*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub814 yrkande 5,

res. 2 (fp) – delvis

25. beträffande *basår inom komvux*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub814 yrkande 19,

res. 2 (fp) – delvis

Tillträdesfrågor

26. beträffande *antagningen till grundläggande högskoleutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub410, 1999/2000:Ub421
yrkandena 6 och 9, 1999/2000:Ub806 yrkandena 2 och 3 samt
1999/2000:Ub814 yrkande 10,

res. 1 (kd) – delvis

res. 2 (fp) – delvis

Studentfrågor

27. beträffande *kårobligatoriet*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub499 yrkande 36 och
1999/2000:Ub814 yrkande 11,

res. 7 (m, c, fp)

28. beträffande *studenternas ställning i arbetsmiljöarbetet inom högskolan*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 29,

res. 5 (c) – delvis

29. beträffande *arbetslivscenter*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 41,
res. 5 (c) – delvis
30. beträffande *studenters mantalsskrivning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:N214 yrkande 12,
res. 5 (c) – delvis
31. beträffande *djurförsök*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ546 yrkandena 2 och 3,
res. 1 (kd) – delvis

Lärarna i högskolan

32. beträffande *lärarförsörjningen i högskolan*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub499 yrkandena 2 och 3
och 1999/2000:Ub814 yrkande 3,
res. 5 (c) – delvis
res. 2 (fp) – delvis
33. beträffande *pedagogisk utbildning av högskolans lärare*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub421 yrkande 3 och
1999/2000:Ub499 yrkande 7,
res. 1 (kd) – delvis
res. 5 (c) – delvis
34. beträffande *högskoledidaktisk forskning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub499 yrkande 8,
res. 5 (c) – delvis

Vissa lärosäten och orter

35. beträffande *vissa lärosäten och orter*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub408, 1999/2000:Ub409,
1999/2000:Ub418 yrkande 3, 1999/2000:Ub424, 1999/2000:Ub426
yrkande 2, 1999/2000:Ub427 yrkande 2, 1999/2000:Ub434,
1999/2000:Ub435 yrkande 4, 1999/2000:Ub441 yrkandena 1 och 2,
1999/2000:Ub446 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:Ub462, 1999/2000:
Ub470, 1999/2000:Ub483 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:Ub485,
1999/2000:Ub498 och 1999/2000:T244 yrkande 3,

Vissa ämnen och yrkesgrupper

36. beträffande *ökad examination av civilingenjörer*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:T717 yrkande 7,
res. 3 (m) – delvis
37. beträffande *innehållet i högskolans dansutbildning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr313 yrkande 11,
38. beträffande *utbildning av dramapedagoger*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub420, 1999/2000:Ub475,
1999/2000:Ub488 yrkandena 1–3 och 1999/2000:Kr313 yrkande 9,
39. beträffande *utbildning i entreprenörskap*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub496,
40. beträffande *utbildning i fordonsteknik/fordonstestning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub480,

41. beträffande *utbildning i handikappfrågor*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub451 yrkandena 1–3,
42. beträffande *utbildning om homo- och bisexualitet*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub417 yrkandena 1–3,
res. 8 (v)
43. beträffande *läkarutbildningen*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub412,
44. beträffande *lärarutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub430 yrkande 1, 1999/2000:Ub457, 1999/2000:Ub805 yrkande 3, 1999/2000:Ub808 yrkande 3 och 1999/2000:Ub810 yrkandena 5, 6 och 8,
45. beträffande *psykologutbildning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub433,
46. beträffande *receptarieutbildning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub428,
47. beträffande *sjöbefälsutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub438 och 1999/2000:Ub439,
48. beträffande *utbildning av tandsköterskor och tandhygienister*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub463,
49. beträffande *teckenspråksutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub432, 1999/2000:Ub456 yrkande 1, 1999/2000:Ub461 och 1999/2000:Ub466,
res. 1 (kd) – delvis
50. beträffande *spetsutbildningar*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub474 yrkande 7,
res. 1 (kd) – delvis
51. beträffande *nationellt centrum för hemkunskap*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub804 yrkande 4.

Stockholm den 27 april 2000

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Inger Lundberg (s), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Majléne Westerlund Panke (s), Tomas Högström (m), Tomas Eneroth (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Nils-Erik Söderqvist (s) och Michael Lund (s).

1. Högskolans ledning och självförvaltning, m.m. (mom. 1, 2, 17, 21, 26, 31, 33, 49 och 50) – kd

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

Att ordförande i högskolestyrelserna utses av regeringen och inte av högskolorna själva medför en uppenbar risk för att den politiska styrningen av högskolornas verksamhet och inriktning ökar och att forskningens och den högre utbildningens självständighet äventyras. Det vi här har anfört om *högskolans ledning och självförvaltning* bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub421 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

Antalet studerande från hem utan studievana ökar visserligen kontinuerligt, men deras andel av det totala antalet studerande minskar ändå. Den *sociala snedrekryteringen* innebär en minskad dynamik och mångfald i utbildningen och ett stort resursslöseri. Det är i grundskolan som man mest effektivt kan stärka förutsättningarna för en ökad rekrytering till högskolan av studenter från hem med svag studietradition, men mycket kan göras även i högskolan. Att öka antalet studieplatser anses vara ett sätt att motverka snedrekryteringen, men det förutsätter att kvaliteten bibehålls, annars gör man studenterna en björntjänst. De studiesociala förutsättningarna är viktiga inte bara för att skapa förutsättningar för att lyckas på högskolan, utan också för att våga sig dit. Det vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub421 yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

Funktionshinderades studiesituation i högskolan måste förbättras. Högskolor och universitet måste handikappanpassas bättre än hittills. Det gäller då såväl lokaler och kringsservice som tillgång till tolktjänst och handikappanpassade studentbostäder. Den enskildes intresse och kompetens skall styra valet av utbildning, inte lokalernas standard. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder med anledning av den rapport i denna fråga som Högskoleverket har avlämnat. Det vi här har anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Ub421 yrkande 4 och 1999/2000:So488 yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna.

Ett uttryck för den självförvaltning som vi anser att universitet och högskolor skall ha är att bestämmelserna borde tillåta *varierande utformning av likvärdiga utbildningar*. Det är enligt vår mening en fördel att utbildningarnas utformning varierar mellan olika orter och olika delar av landet. Det vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub421 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Staten skall enligt vår mening inte centralt besluta om reglerna för *antagning till grundläggande högskoleutbildning*, t.ex. när det gäller behörighetskrav, utan endast ställa krav på mångfald och jämställdhet. Antagningsperioden bör också vara nationellt samordnad. Dessutom bör staten garantera avgiftsfrihet i den högre utbildningen samt att det finns ett tillräckligt utbildningsutbud. Det vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub421 yrkandena 6 och 9 som sin mening ge regeringen till känna.

Ingen student skall tvingas utföra *djurförsök* mot sin vilja. I stället bör de utbildningsansvariga åläggas ansvar för att erbjuda alternativa metoder. Detta bör skrivas in i djurskyddslagen eller i annan lämplig författning, så att inga tveksamheter uppstår om studentens rätt eller de utbildningsansvarigas skyldigheter. Det vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000: MJ546 yrkandena 2 och 3 som sin mening ge regeringen till känna.

Det är nödvändigt att all *undervisande personal i högskolan får pedagogisk utbildning*. Det är inte utbildning i form av generella teorier som behövs, utan det handlar mer om ämnesdidaktik, handledarskap och kunskap om olika examinationsformer. Den pedagogiska meriteringen måste lyftas fram, och man bör snarast införa en pedagogisk portfölj som följer vissa gemensamma riktlinjer. Det vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub421 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

Teckenspråket är erkänt som de dövas modersmål och det är också ett språk som kan läsas av hörande elever i grundskolan och gymnasieskolan. Bristen på adekvat *teckenspråklärarutbildning* är ett stort problem i Sverige i dag. Denna brist gäller både grundutbildning och fortbildning. Det vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub456 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Styrningen av medel till universitet och högskolor är sådan att lärosätena i huvudsak satsar på billigare utbildningar, medan samhället behöver fler personer med *spetsutbildningar*. Det är hög tid att utreda behovet av sådana utbildningar och att tilldela dessa ökade resurser. Det vi här har anfört bör riksdagen med anledning av motion 1999/2000: Ub421 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 1, 2, 17, 21, 26, 31, 33, 49 och 50 bort hemställa

1. beträffande *högskolans ledning och självförvaltning* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub421 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
2. beträffande *social snedrekrytering till högre utbildning* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub421 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
17. beträffande *funktionshinderades studiesituation i högskolan* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000: Ub421 yrkande 4 och 1999/2000: So488 yrkande 6 och med avslag på motionerna 1999/2000: Ub422 yrkande 1 och 1999/2000: So327 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
21. beträffande *varierande utformning av likvärdiga utbildningar* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub421 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
26. beträffande *antagningen till grundläggande högskoleutbildning* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub421 yrkandena 6 och 9 samt med avslag på motionerna 1999/2000: Ub410, 1999/2000: Ub806 yrkandena 2 och 3 och 1999/2000: Ub814 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

31. beträffande *djurförsök*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000: MJ546 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

33. beträffande *pedagogisk utbildning av högskolans lärare*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub421 yrkande 3 och med avslag på motion 1999/2000: Ub499 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

49. beträffande *teckenspråksutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub456 yrkande 1, med anledning av motion 1999/2000: Ub466 och med avslag på motionerna 1999/2000: Ub432 och 1999/2000: Ub461 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

50. beträffande *spetsutbildningar*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000: Ub474 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

2. Viktiga faktorer för en god studie- och forskningsmiljö, m.m. (mom. 5, 8, 20, 24, 25, 26 och 32) – fp

Ulf Nilsson (fp) anför:

Disputerade lärare, en viss kritisk massa av forskare på en institution och ett rikt utbud av seminarier och presentationer av forskningsresultat är *viktiga faktorer för en god studie- och forskningsmiljö*. Utbyggnaden av regionala högskolor är viktig och nödvändig, men får inte ske på bekostnad av väletablerade och fungerande äldre lärosäten. Vad jag här har anförts bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub814 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Ett sätt att skapa fler studieplatser är att etablera fler *fristående universitet och högskolor*. Med högskolor som drivs med alternativa former får Sverige en sundare konkurrens inom utbildningssektorn. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub814 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Folkpartiets mål är att varje student som tar examen från ett svenskt universitet eller högskola skall ha förlagt minst en termin av studierna utomlands. Det behövs därför ett antal *åtgärder för att främja studenters rörlighet över gränserna*. Alla studenter som förlägger minst en termin av studierna utomlands bör få ett skriftligt intyg om hur utlandsstudierna kommer att räknas vid hemkomsten. Sverige måste också bli bättre på att stimulera utländska studenter att komma hit. Därför borde fler kurser ges på andra språk än svenska och textböcker på andra språk än svenska och engelska användas i större utsträckning. Vad jag här har anförts bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000: Ub814 yrkandena 14–16 som sin mening ge regeringen till känna.

Med ett *treterminssystem* skulle den som vill ha studieuppehåll kunna göra det och andra som föredrar att studera även på sommaren skulle kunna göra det. Därmed skapas möjligheter att förkorta utbildningstiden. Vad jag här har

anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

Jag anser att högskolans resurser skall fokuseras på högre utbildning, inte användas för att ge utbildning på gymnasienivå. Det naturvetenskapliga och tekniska *basåret* bör därför anordnas endast inom *komvux*. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 19 som sin mening ge regeringen till känna.

Antagningen till grundläggande högskoleutbildning är nu så utformad att möjligheterna för lärosätena att själva utforma antagningskrav för vissa utbildningar är starkt begränsade. Jag anser att högskolor och universitet skall få förtroendet att själva utveckla lokala antagningskriterier, inom vissa ramar, som t.ex. krav på högskolebehörighet. Kriterierna skall vara tydliga för studenterna. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

Med tanke på den brist på utbildade lärare på högskole- och universitetsnivå som blivit alltmer uppenbar i och med den högre utbildningens nödvändiga utbyggnad efterlyser jag en strategi för *lärarförsörjningen i högskolan*. En självklar del i en sådan långsiktig strategi måste vara en större rekrytering till forskarutbildning runtom i landet, men dessutom krävs en större internationell rekrytering av lärare och forskare till universiteten. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under momenten 5, 8, 20, 24, 25, 26 och 32 bort hemställa

5. *beträffande viktiga faktorer för en god studie- och forskningsmiljö*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

8. *beträffande fristående universitet och högskolor*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 8, med anledning av motion 1999/2000:Sk692 yrkande 34 och med avslag på motion 1999/2000:T717 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

20. *beträffande åtgärder för att främja studenters rörlighet över gränserna*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkandena 14–16 och med avslag på motion 1999/2000:Ub499 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

24. *beträffande treterminssystem*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

25. *beträffande basår inom komvux*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

26. *beträffande antagningen till grundläggande högskoleutbildning*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 10, med anledning av motion 1999/2000:Ub421 yrkandena 6 och 9 och

med avslag på motionerna 1999/2000:Ub410 och 1999/2000:Ub806 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

32. *beträffande lärarförsörjningen inom högskolan*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub814 yrkande 3, med anledning av motion 1999/2000:Ub499 yrkande 2 och med avslag på motion 1999/2000:Ub499 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

3. Fristående universitet och högskolor, m.m. (mom. 8, 13 och 36) – m

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m) och Per Bill (m) anför:

Sverige bör få fler *fristående universitet och högskolor*. Konkurrens och mångfald i den högre utbildningen och forskningen bidrar till högre kvalitet, ökad valfrihet och till att vissa lärosäten kan fokusera mer av sina satsningar på tillväxtfrämjande forskning i nära samarbete med näringslivet. Fler universitet och högskolor bör ges möjlighet att frigöra sig från staten. I ett första steg bör Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm få möjlighet att övergå i privaträttslig form och arbeta under samma förutsättningar som Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Regeringen bör pröva frågan om former för godkännande och finansiering av privata universitetsutbildningar. Bland dessa finns många konstnärliga och humanistiskt inriktade utbildningar av hög kvalitet. Vad vi här har anført bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk692 yrkande 34 och 1999/2000:T717 yrkande 9 som sin mening ge regeringen till känna.

Distansutbildningen bör byggas ut med fler utbildningar. Sverige har unika möjligheter att ligga i framkant när det gäller digital distansutbildning. Ett strategiskt mål bör vara att ett eller flera lärosäten skall kunna genomföra digital distansutbildning av högsta internationella klass. Mer fokus bör också läggas på internationellt utbildnings- och forskningssamarbete, där distansutbildningen ingår som ett moment bland flera. Vad vi här har anført bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk692 yrkande 33 och 1999/2000:T717 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Sverige bör ha som målsättning att *antalet examinerade civilingenjörer* under de närmaste fem åren ökar med 50 %. Detta bör naturligtvis även få genomslag i resurstilldelningen till högskolor och universitet. Vårt land behöver fler civilingenjörer med inriktning mot IT. Det vi här har anført bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:T717 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 8, 13 och 36 bort hemställa

8. *beträffande fristående universitet och högskolor*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk692 yrkande 34 och 1999/2000:T717 yrkande 9 och med anledning av motion

1999/2000:Ub814 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

1999/2000:UbU14

13. beträffande *utbyggnad av distansutbildningen* att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk692 yrkande 33 och 1999/2000:T717 yrkande 8 och med anledning av motionerna 1999/2000:Ub448 och 1999/2000:Ub478 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

36. beträffande *ökad examination av civilingenjörer* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:T717 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. Studenternas val som styrfaktor för resurstilldelningen i högskolesystemet (mom. 9) – m, kd, fp

Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Tomas Högstrom (m), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m) och Ulf Nilsson (fp) anför:

De senaste åren har högskoleplatser stått tomma på vissa håll där utbyggnad skett, samtidigt som det är långa köer till vissa universitet. *Studenternas val* bör enligt vår mening användas som styrfaktor för resurstilldelningen inom högskolesystemet på så sätt att tilldelningen av nya utbildningsplatser och forskningsresurser i ökad utsträckning styrs av de studerandes förstahandsval av studieort. Detta bör riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub427 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 9 bort hemställa

9. beträffande *studenternas val som styrfaktor för resurstilldelningen inom högskolesystemet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub427 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

5. Förändringar av resurstilldelningssystemet för att främja decentraliserad utbildning och distansutbildning, m.m. (mom. 10, 14, 16, 17, 20, 22, 23, 28, 29, 30, 32, 33 och 34) – c

Sofia Jonsson (c) anför:

Jag anser att distansutbildning har en stor och viktig funktion att fylla när det livslånga lärandet ökar i betydelse. Distansstudier kräver en starkare motivation, större mognad och självdisciplin än vanliga högskolestudier, vilket gör dem till en studieform lämpad för vuxna. *För att främja decentraliserad utbildning och distansutbildning* behöver resurstilldelningssystemet i högskolan förändras så att det tar större hänsyn till den lägre genomströmning som är vanlig i distansutbildning, bl.a. därför att många deltagare redan tidigare har en examen och därför är mer intresserade av att ta del av den kunskap som utbildningen ger än av examinationen och högskolepoängen. Lärosätena bör vidare ges i särskilt uppdrag att anordna utlokaliserad utbildning i utsatta kommuner. Detta får finansieras i särskild ordning eller med

öronmärkta resurser. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub499 yrkande 13 och 1999/2000:N214 yrkande 13 som sin mening ge regeringen till känna.

Distansutbildningsmyndigheten i Härnösand bör enligt min uppfattning vidareutvecklas och få ett bredare mandat, fler högskoleplatser och *ställning* som en egen högskola – en distanshögskola. En sådan bör köpa sina kurser från andra lärosäten – i Sverige och utomlands – och bidra till utvecklingen av metoder och teknik för distansutbildning. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 11 som sin mening ge regeringen till känna.

En snabb *utbyggnad av den digitala infrastrukturen* måste enligt Centerpartiets mening prioriteras. I väntan på ett nationellt fibernät kommer andra tekniker att behövas och en rimlig åtgärd är att införa enhetstaxa för elektroniska anslutningar. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

Det är angeläget att bevaka, följa upp och utvärdera de *funktionshindrades studiesituation i högskolan*. Handikappfrågorna bör drivas utifrån den enskildes perspektiv och behov. Ansvaret för att det övergripande målet – full delaktighet och jämlikhet – kan infrias åvilar hela samhället, men ytterst staten, kommunerna och landstingen. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:So327 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

För att *främja studenters rörlighet över gränserna* behövs enligt min mening ett ekvivaleringssystem som är generöst och tar hänsyn till eventuella särarter i de olika ländernas utbildningssystem. Ett sådant system bör i första hand utarbetas inom EU. Regeringen har ett ansvar för att föra fram frågan där. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 14 som sin mening ge regeringen till känna.

Principen bör vara att högskolans antagningssystem skall gälla lika för alla. Individier skall inte genom *uppdragsutbildning* kunna köpa sig en plats i högskolan. Uppdragsutbildningen i svenskt högskoleväsende bör avgränsas till att inte vara poänggivande och skall endast avse skräddarsydd utbildning för myndigheter, företag och organisationer. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 39 som sin mening ge regeringen till känna.

Högre studier skall vara forskningsförberedande. Alla studenter behöver kunskaper i vetenskapsteori och idé- och lärdoms historia. En obligatorisk *vetenskaplig introduktionskurs* till högre utbildning bör därför införas. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 40 som sin mening ge regeringen till känna.

Studenternas ställning i arbetsmiljöarbetet inom högskolan är inte tillfredsställande. Deras skyddsombud saknar lagstadgad rätt att delta i skyddskommitténs arbete och har inte förslagsrätt där. De kan inte heller stoppa undervisning i dåliga lokaler eller anmäla sådana saker till Yrkesinspektionen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till utökade möjligheter för studenterna att delta i arbetsmiljöarbetet. Vad jag här har anfört bör riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub499 yrkande 29 som sin mening ge regeringen till känna.

Det är rimligt att lärosätena tar ett ökat ansvar för studenternas övergång från studier till yrkesliv. Det kan ske genom *arbetslivscenter* med stark lokal och regional förankring. Regeringen bör ta initiativ för att stödja denna utveckling. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 41 som sin mening ge regeringen till känna.

Jag anser det värdefullt att den som börjar studier kan behålla möjligheten att under studietiden vara politiskt engagerad i sin hemkommun. Ungdomar skall inte tvingas att *mantalsskriva sig* på högskoleorten. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:N214 yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

Behovet av kompetenta högskolelärare är på sina håll mycket stort, särskilt vid de mindre och medelstora högskolorna, och det kommer att öka kraftigt de närmaste åren. Centerpartiet efterlyser fortfarande ett strategiförslag från regeringen för att säkra *lärarförsörjningen i högskolan*. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör återkomma med förslag till sådan ändring av högskolelagen att *pedagogisk utbildning* blir obligatorisk för *högskolans* fast anställda *lärare*. En sådan utbildning bör ges andra former än den vanliga lärarutbildningen, t.ex. ordnas som deltidskurser under något eller några år. Den bör vara inriktad mot praktisk undervisning och undervisningsmetoder. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

Den *högskoledidaktiska forskningen* har länge varit eftersatt och bör framgent stödjas. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under momenten 10, 14, 16, 17, 20, 22, 23, 28, 29, 30, 32, 33 och 34 bort hemställa

10. beträffande *förändringar av resurstilldelningssystemet för att främja decentraliserad utbildning och distansutbildning* att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub499 yrkande 13 och 1999/2000:N214 yrkande 13, med anledning av motionerna 1999/2000:Ub477 och 1999/2000:Ub495 och med avslag på motionerna 1999/2000:Ub476, 1999/2000:Ub478 yrkandena 2–4 och 1999/2000:Ub813 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

14. beträffande *Distansutbildningsmyndighetens ställning* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

16. beträffande *utbyggnad av digital infrastruktur* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

17. beträffande *funktionshinderades studiesituation i högskolan* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:So327 yrkande 5 och med anledning av motionerna 1999/2000:Ub421 yrkande 4, 1999/2000:Ub422 yrkande 1 och 1999/2000:So488 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

20. beträffande *åtgärder för att främja studenters rörlighet över gränserna*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 14 och med avslag på motion 1999/2000:Ub814 yrkandena 14–16 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

22. beträffande *uppdragsutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 39 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

23. beträffande *vetenskaplig introduktionskurs*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 40 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

28. beträffande *studenternas ställning i arbetsmiljöarbetet inom högskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 29 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

29. beträffande *arbetslivscenter*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 41 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

30. beträffande *studenters mantalsskrivning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:N214 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

32. beträffande *lärarförsörjningen i högskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1999/2000:Ub499 yrkande 3 och 1999/2000:Ub814 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

33. beträffande *pedagogisk utbildning av högskolans lärare*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 7 och med anledning av motion 1999/2000:Ub421 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

34. beträffande *högskoledidaktisk forskning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

6. Statsbidragen till de fristående teologiska högskolorna (mom. 11) – m, kd, c, fp

Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Tomas Högeström (m), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Sofia Jonsson (c) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Statsbidragen till de fristående teologiska högskolorna bör enligt vår mening beräknas så att dessa högskolor får samma ekonomiska villkor som gäller för likartad utbildning vid statliga lärosäten. Utöver den teologiska utbildningen bedrivs vid vissa av dessa högskolor musikutbildning samt socionomutbildning med inriktning mot äldreomsorg. Det är inte försvarbart att statsmakten hittills varit så kärv i sitt ekonomiska stöd till dessa högskolor. Det vi här har

anfört bör riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub447 yrkandena 1 och 3 som sin mening ge regeringen till känna.

1999/2000:UbU14

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 11 bort hemställa

11. beträffande *statsbidragen till de fristående teologiska högskolorna*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub447 yrkandena 1 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

7. Kårobligatoriet (mom. 27) – m, c, fp

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m), Per Bill (m), Sofia Jonsson (c) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Principen om föreningsfrihet är en av de grundläggande fri- och rättigheterna som garanteras i regeringsformen. Vi anser, liksom tidigare, att det är fel att studenter tvingas tillhöra studentkår (motsvarande) för att få studera. *Kårobligatoriet* bör alltså avskaffas. Studentinflytandet vid universitet och högskolor måste bevaras, men det är inte beroende av en obligatorisk organisationsanslutning. Det studiesociala arbete som studenterna i dag sköter måste liksom studentinflytandet tryggas. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub499 yrkande 36 och 1999/2000:Ub814 yrkande 11 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 27 bort hemställa

27. beträffande *kårobligatoriet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub499 yrkande 36 och 1999/2000:Ub814 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

8. Utbildning om homo- och bisexualitet (mom. 42) – v

Britt-Marie Danestig (v) och Lennart Gustavsson (v) anför:

Okunskapen och fördomarna om homo- och bisexuella är fortfarande stor på många håll i vårt land. De homosexuellas organisationer rapporterar om att det inom olika typer av yrkesutbildningar förekommer utbildningsmoment som är direkt kränkande för en homo- eller bisexuell person. Vi anser att en ordentlig undersökning bör göras av vilken bild av homosexuella som förmedlas till blivande lärare, präster, psykologer, socionomer, läkare, sjuksköterskor, jurister och poliser. Regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att kartlägga detta och föreslå lämpliga åtgärder. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub417 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 42 bort hemställa

42. beträffande *utbildning om homo- och bisexualitet* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub417 yrkande 2 och med avslag på samma motion, yrkandena 1 och 3, som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

Särskilda yttranden

1. Uppdragsutbildning (mom. 22) – v

Britt-Marie Danestig (v) och Lennart Gustavsson (v) anför:

Vi delar Centerpartiets uppfattning att uppdragsutbildning inte bör vara poänggivande. Det är bra att universitet och högskolor samverkar med det omgivande samhället genom att anordna utbildning på uppdrag från olika håll. Genom uppdragsutbildning kan institutioner vid universitet och högskolor få ett välkommet tillskott av ekonomiska resurser, och de har därför ett intresse av att få och behålla uppdrag. Vi ser en fara i att lärare, när de skall sätta betyg i uppdragsutbildning som är poänggivande, frestas att göra en mindre sträng bedömning i denna än de gör i reguljär högskoleutbildning. Till skillnad från regeringen (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 126) anser vi att oron för att uppdragsutbildning tar resurser från grundutbildningen och därmed försämrar dess kvalitet inte är obefogad.

2. Antagningen till grundläggande högskoleutbildning (mom. 26) – m

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högröm (m) och Per Bill (m) anför:

Vår övergripande utbildningsstrategi innehåller ökad frihet för samtliga universitet och högskolor. En väsentlig åtgärd i dessa sammanhang är att knyta beslut om regler gällande särskild behörighet, urvalsgrunder och antagning till de olika universiteten och högskolorna. Att avskaffa de centralstyrda antagningsreglerna är en av de viktigaste åtgärderna för att sätta fokus på den högre utbildningens kvalitet. Vi anser även att man bör skärpa kraven för grundläggande behörighet, vilket kommer att öka antalet examinerade studenter.

3. Ökad examination av civilingenjörer (mom. 36) – v

Britt-Marie Danestig (v) och Lennart Gustavsson (v) anför:

Det råder stor brist på kompetent personal för att bygga och underhålla stora IP-nät (IP=Internet Protocol). Nuvarande utbildningar i nätbyggande och IP-teknik vid landets högskolor är inte av den omfattningen att de täcker behovet. En särskild satsning på forskning och utbildning är nödvändig för att inte den stora nationella satsningen på utbyggnad av bredband skall äventyras. Vi menar att det finns starka skäl för en resolut och effektiv investering i utbildning och kompetensspridning på detta område även utanför Stockholmsreg-

ionen. Det kan ske genom att man satsar på det kompetenskonsortium inom bredbandsteknologi för forskning och utveckling som består av KTH, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Linköpings universitet, Mithögskolan och Luleå tekniska universitet.

4. Utbildning om homo- och bisexualitet (mom. 42) – v

Britt-Marie Danestig (v) och Lennart Gustavsson (v) anför:

Riksdagen väntar nu på ett förslag från regeringen om lärarutbildningen. Vi hyser förhoppningen att den nya lärarutbildningen skall ge de blivande lärarna sådana kunskaper om bl.a. homo- och bisexualitet att de i sin verksamhet i skolan kommer att kunna möta både elever och föräldrar med samma förståelse och respekt oavsett hur dessa uppfattar sin sexuella identitet. Motsvarande krav på bemötande och respekt skall naturligtvis gälla för läkare, sjuksköterskor, socionomer, psykologer, präster, jurister och poliser. Innan regeringen har lagt fram sitt förslag om lärarutbildningen och innan den kartläggning som vi begär i vår reservation under moment 42 har genomförts, bör dock riksdagen enligt vår mening inte fatta några beslut i enlighet med yrkandena 1 och 3 i motion 1999/2000:Ub417.

5. Lärarutbildning (mom. 44) – c

Sofia Jonsson (c) anför:

Eftersom regeringen i januari detta år aviserade att en proposition om lärarutbildning skall läggas fram i maj, har jag avstått från att reservera mig i moment 44. Jag vill dock deklarerat att det behövs en förstärkning av den vetenskapliga grunden för lärarutbildningen. Lärare skall ha goda ämneskunskaper med en sammanhållande kompetens i pedagogik, didaktik och metodik. Det är också önskvärt att blivande lärare får möjlighet att pröva lärarrollen redan tidigt under utbildningen. Vidare är det angeläget att professurer i didaktik kommer till stånd vid lärarhögskolorna. Genom att sådana professurer inrättas med olika inriktning vid olika lärarhögskolor bör också en heläckande ämnesdidaktisk kompetens kunna byggas upp inom landet.

6. Utbildning av tandsköterskor och tandhygienister (mom. 48) – v och c

Britt-Marie Danestig (v), Lennart Gustavsson (v) och Sofia Jonsson (c) anför:

Enligt vår mening finns det starka skäl att utveckla tandhygienistutbildningen och göra den treårig. Däremot delar vi inte den uppfattning som förs fram i motion 1999/2000:Ub463 att även tandsköterskor behöver en treårig högskoleutbildning. En förlängning av tandhygienistutbildningen behövs av flera skäl. Socialstyrelsen har i sin utredning, som nämns i utskottets yttrande, kommit fram till att tandhygienisterna i framtiden bör ha vidgade arbetsuppgifter. Högskoleverkets utvärdering av de medellånga vårdutbildningarna

visade att den hittills tvååriga tandhygienistutbildningen haft mycket svårt att nå upp till kraven på högskolemässighet. Utrymme för att förlägga en del av utbildningstiden utomlands – något som vi finner angeläget – finns inte så länge utbildningen är så kort som två år.

1999/2000:UbU14

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	10
Inledning.....	10
Övergripande frågor.....	10
Huvudmannaskap.....	12
Principer för resurstilldelning	13
Distansutbildning	16
Studenter med funktionshinder	18
Invandrare.....	19
Studieorganisatoriska frågor	20
Tillträdesfrågor	22
Studentfrågor	23
Lärarna i högskolan.....	24
Vissa lärosäten och orter.....	25
Vissa ämnen och yrkesgrupper	28
Hemställan	35
Reservationer.....	40
1. Högskolans ledning och självförvaltning, m.m. (mom. 1, 2, 17, 21, 26, 31, 33, 49 och 50) – kd.....	40
2. Viktiga faktorer för en god studie- och forskningsmiljö, m.m. (mom. 5, 8, 20, 24, 25, 26 och 32) – fp.....	42
3. Fristående universitet och högskolor, m.m. (mom. 8, 13 och 36) – m.....	44
4. Studenternas val som styrfaktor för resurstilldelningen i högskolesystemet (mom. 9) – m, kd, fp.....	45
5. Förändringar av resurstilldelningssystemet för att främja decentraliserad utbildning och distansutbildning, m.m. (mom. 10, 14, 16, 17, 20, 22, 23, 28, 29, 30, 32, 33 och 34) – c.....	45
6. Statsbidragen till de fristående teologiska högskolorna (mom. 11) – m, kd, c, fp.....	48
7. Kårobligatoriet (mom. 27) – m, c, fp.....	49
8. Utbildning om homo- och bisexualitet (mom. 42) – v.....	49
Särskilda yttranden	50
1. Uppdragsutbildning (mom. 22) – v.....	50
2. Antagningen till grundläggande högskoleutbildning (mom. 26) – m.....	50
3. Ökad examination av civilingenjörer (mom. 36) – v.....	50
4. Utbildning om homo- och bisexualitet (mom. 42) – v.....	51
5. Lärarutbildning (mom. 44) – c.....	51
6. Utbildning av tandsköterskor och tandhygienister (mom. 48) – v och c.....	51